

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови**

**Формування навичок усного мовлення студентів другого курсу
засобами інформаційно-комунікативних технологій на заняттях
англійської мови у ЗВО**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:
студентка 6 курсу, 611 групи
Паун Валерія Василівна
Керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Мігорян О.В.

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Єсипенко Н.Г.*

Чернівці – 2023

Abstract

KHOKHULIAK, Valeria, 2023. Formation of speaking skills of the second year students by the means of information and communication technologies. [M.A. Thesis]. – Yurii Fedkovych Chernivtsi National University. Faculty of foreign Languages / English department. – Supervisor: Assoc. Prof. Olha Migorian, PhD. Chernivtsi, 2023. 83 p.

The focus of the research deals with a thorough investigation of the information and communicative technologies approach and the peculiarities of its usage in the modern education.

The practical aspects of using information communication technologies and modern activities in English classes are analyzed, their impact on the formation of students' speaking skills is examined.

To achieve the aim we have completed the following tasks: defined the notion of communicative approach, highlighted information and communication technologies, identified and practically tested the stages of the foreign language communicative competence formation of the second-year students, conducted action research and analyzed its results.

Key words: information and communication technologies, action research, listening, communication skills, authentic materials.

Анотація

ХОХУЛЯК, Валерія. 2023. Формування навичок усного мовлення студентів другого курсу засобами інформаційно-комунікативних технологій на заняттях англійської мови у ЗВО. [Магістерська робота]. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов / Кафедра англійської мови. – Науковий керівник. канд. наук Мігорян Ольга, доцент. Чернівці. ЧНУ. 2023. 83 с.

Дане дослідження присвячено ретельному дослідженню інформаційно-комунікативних технологій в сучасній освіті. Розглянуто практичні аспекти використання інформаційно-комунікативних технологій та сучасних видів діяльності в освітньому процесі та їх вплив на формування навичок усного мовлення у студентів.

Щоб досягти мети, ми виконали наступні завдання: визначили поняття комунікативного підходу, описали інформаційно-комунікативні технології, окреслили і практично перевірили етапи формування комунікативної компетенції, провели пробне навчання та проаналізували його результати.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, пробне навчання, аудіювання, навички усного мовлення, автентичні матеріали.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ В.В. Хохуляк

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО

1.0 Вступні зауваження	6
1.1 Поняття комунікативної компетенції.....	6-10
1.2 Класифікація усного мовлення	10-18
1.3 Специфіка основ навчання усного мовлення студентів другого курсу на заняттях англійської мови у ЗВО.....	18-22
Висновки до розділу 1.....	22-24

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ

2.0 Вступні зауваження.....	24
2.1 Визначення поняття інформаційно-комунікативні технології.....	24-30
2.2 Методичні засади навчання усного мовлення студентів другого курсу засобами інформаційно-комунікативних технологій	30-39
2.3 Особливості застосування відео- та аудіоматеріалів.....	39-44
2.4 TED Talks та Podcasts як засіб формування навичок усного мовлення.....	44-49
Висновки до розділу 2.....	49-50

РОЗДІЛ 3 АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.0 Вступні зауваження.....	51
3.1 Організація пробного навчання.....	51-58
3.2 Формування навичок усного мовлення студентів другого курсу засобами інформаційно-комунікативних технологій.....	58-65
3.3 Аналіз та інтерпретація результатів пробного навчання.....	65-69
Висновки до розділу 3.....	69-70

ВИСНОВКИ.....	71-72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73-78
ДОДАТКИ	79-83

ВСТУП

В основі сучасної парадигми вищої освіти лежать такі науково-теоретичні поняття, як особистісно-орієнтоване навчання, індивідуалізація і диференціація навчальної діяльності, формування мотивації до навчання, саморозвиток студентів. Дані концептуальні ідеї освіти успішно реалізуються в сучасному інформаційно-освітньому середовищі, що забезпечує організацію навчального процесу за допомогою інформаційно-комунікативних технологій як очно, так і дистанційно. Однак одним з найважливіших напрямів цього процесу є методична підготовка вчителів до використання нових технологій в навчальному процесі.

Ключову роль в розвитку освітнього середовища посідає використання інформаційно-комунікативних технологій, адже вимоги інтеграції сучасної педагогіки, методики, сфери комунікативної діяльності генерують на перший план особливості навчання за допомогою інформаційно-комунікативних технологій, що виступають каталізатором розвитку компетентностей студента та актуалізації вже здобутих ним навичок та вмінь.

Необхідним конститuentом підготовки сучасних фахівців у ЗВО є синтез новітніх інтегрованих та інтерактивних методів, засобів та прийомів навчання, які набирають нових яскравих обрисів у взаємодії з інформаційно-комунікативними технологіями, що суттєво конструюють комплексну методику формування навичок усного мовлення.

Актуальність роботи полягає у системному використанні сучасних інформаційно-комунікативних технологій під час розвитку навичок усного мовлення.

Сучасні розвідки Т. Андрющенко, А. Березовської, А. Василенко, В. Вдовенко, С. Гавришко, М. Голованя, М. Братко, О. Буйницької, О. Денисюк, Н. Дудник, Л. Кісіль, О. Коваленко, А. Козанчин, Л. Лохвицької, Н. Морзе, Л. Назаренко, Ю. Руденко, Н. Скрипнюк, І. Янковської, W.

Roynt, G. Winter, J. Roust [10, 15, 18, 19]. розкривають особливості впровадження інформаційно-комунікативних технологій в навчальний процес.

Метою дослідження є розробка комплексу вправ, що дозволяють оптимізувати процес навчання усного мовлення в умовах ЗВО, теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку ефективності розробленої методики засиосування інформаційно-комунікативних технологій.

Об'єктом дослідження є процес формування навичок усного мовлення студентів ЗВО.

Предметом дослідження є методична розробка навчання усного мовлення англійської мови з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій в умовах ЗВО.

Гіпотеза, покладена в основу дослідження, полягає у тому, що: навчання усного мовлення англійської мови студентів ЗВО буде ефективним за умови використання технологій, які будуть розроблені з урахуванням реальних умов навчання іноземної мови в ЗВО, що мають на меті можливість формування навчальних груп відповідно до рівня адаптації студентів до сприйняття іноземної мови (низького, достатнього і високого). Якість умінь та навичок студентів залежить від їх активного використання на парах. Тому якщо використовувати спеціальні комплекс завдань з використанням інформаційно-комунікативних технологій на активізацію діяльності студентів під час навчання усного мовлення, то відсоток вільної участі у комунікації іноземною мовою зростає.

Відповідно до поставленої мети і запропонованої гіпотези визначені наступні **завдання** дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз методів і прийомів навчання усного мовлення зокрема, методів і прийомів, призначених для навчання студентів ЗВО.

2. Розробити комплекс вправ, що дозволяє оптимізувати навчання усного мовлення англійської мови в умовах ЗВО.

3. На основі результатів теоретичного аналізу пояснити високу ефективність використання інформаційно-комунікативних технологій.

4. Провести пробне навчання ефективності запропонованої методичної розробки комплексу вправ навчання усного мовлення із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

У роботі використовувалися такі **методи дослідження**: теоретичні (аналіз та узагальнення наукової літератури, аналіз навчальних матеріалів, моделювання запропонованої технології навчання) та емпіричні (пробне навчання, тестування, анкетування).

Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні положення методики навчання іноземним мовам, педагогіки і психології, що визначають принципи загальної та професійної освіти (Г. Китайгородська, Є.І. Пассов, О.Б. Тарнопольський [23, 28]); принципи і психологічні особливості отримання та осмислення звукової інформації при навчанні усного мовлення (Л.С. Виготський, Л.Д. Столяренко [6, 7]).

Наукова новизна роботи полягає в доведенні ефективності розроблених вправ для формування навичок усного мовлення за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Апробація результатів роботи. Окремі положення та основні результати дослідження апробовано на студентській конференції ЧНУ 25–27 квітня 2023 року (тези конференції: Комунікативна компетенція як невід’ємна складова освітнього процесу) (Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (25–27 квітня 2023 року) [24] та статті в електронному збірнику наукових праць «Магістерські студії» “Ted Talks та podcasts як засіб формування навичок усного мовлення” (листопад, 2023) [25].

Теоретичне значення роботи полягає в теоретичному аналізі методів і прийомів, використовуваних при навчанні усного мовлення взагалі і студентів ЗВО зокрема в теоретичному обґрунтуванні

запропонованої технології навчання усного мовлення з урахуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що на підставі його результатів розроблені система вправ, методичних рекомендацій та завдань для навчання усного мовлення англійської мови студентів ЗВО.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО

1.0 Вступні зауваження

Компетентнісний підхід у викладанні мов вимагає, щоб мова була пов'язана із соціальним контекстом, а не викладалася ізольовано. Компетентнісний підхід до навчання мови потребує демонстрації використання мови для ефективного спілкування. Комунікативна компетенція має чіткі критерії виконання, які дозволять студентам зрозуміти, на якому етапі вони знаходяться і над чим їм потрібно працювати, щоб удосконаливатися.

1.1 Поняття комунікативної компетенції

Сучасний етап розвитку навчального процесу тісно пов'язаний із реформуванням освіти, що зосереджується на вивченні міждисциплінарних зв'язків, які впроваджують в освіту інноваційні складники якісного викладання англійської мови у ЗВО.

Провідна мета вивчення англійської мови у ЗВО полягає у оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що сприяють реалізації здобутих знань, здібностей, навичок та вмінь на практиці, тобто студент може вільно розв'язати конкретне комунікативне завдання у реальному житті, використовуючи досвід здобутий на парх англійської мови.

Ми вважаємо, що ґрунтовна мовна підготовка студентів другого курсу неможлива без застосування інформаційно-комунікаційних технологій, бо вони сприяють професійно-орієнтованому вивченню англійської мови.

Так, Ю.В. Триус визначає, що «комунікативність як основний компонент навчання, окреслює кінцеву мету навчання іншомовного

спілкування – набуття студентами комунікативної компетенції в усному і писемному мовленні, тобто здатності міжкультурного іншомовного спілкування залежно від конкретної ситуації. Наведені обставини роблять актуальним розвиток навичок роботи зі словником, що сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей, тобто вміння правильно використовувати іноземну мову у відповідних реальних комунікативних ситуаціях» [32, с. 12–27].

Низка досліджень поняття комунікативності та комунікативної компетенції була розглянута як українськими, так і зарубіжними науковцями, методистами та вченими: Л.П Тригуб [31], Г.М. Сагач [29], О.Б. Тарнопольський [30], І.Б. Каменська [14], С.В. Омельчук [22], С. Блертон [41], Дж. Бак [42], Д. Хаймз [44] та інші.

Комунікативна діяльність направлена на акцентуацію індивідуальності студента, вирішення пізнавально-комунікативних та лінгвістичних задач засобами усного мовлення, що мають за основу активну взаємодію та співпрацю.

О.Б. Тарнопольський стверджує, що «комунікативну компетенцію студента можна розглядати як здатність здійснювати мовленнєву діяльність через реалізацію комунікативної, мовленнєвої поведінки на основі фонологічних, лексико-граматичних, соціологічних і країнознавчих знань та навичок відповідно до різноманітних завдань і ситуацій спілкування» [30, с. 178–194].

За визначенням лінгво-дидактичного словника, «компетенція – це сукупність знань, навичок і вмінь, які формуються в процесі навчання тієї чи іншої дисципліни, а також здатність до виконання певної діяльності. Лінгвістична компетенція, яка складається зі знання мовного, а саме лексичного, матеріалу та мовленнєвих навичок володіння цим мовним матеріалом у процесі підготовки спеціалістів будь-якої спеціальності до участі в міжкультурному спілкуванні» [28, с. 278–294].

Відомий американський лінгвіст Д. Хаймзу [44] у 1972 р. вводить поняття комунікативної компетенції на протигагу теорії мовної компетенції Н. Хомського [42].

На думку Н. Хомського, «мовна компетенція – це вроджена властивість людини, яка сама здатна «відкривати» для себе граматичні правила, ґрунтом якої є вроджені знання основних лінгвістичних категорій (універсалій) і здатність дитини "конструювати для себе граматику" – правила опису речень, що сприймаються в мовному середовищі» [42, с. 46–61].

Д. Хаймз трактує «комунікативну компетенцію як здатність мобілізувати різноманітні знання мови (мовну компетенцію), паравербальних засобів, ситуації, правил і норм спілкування, соціуму, культури для ефективного виконання певних комунікативних завдань у відповідних контекстах чи ситуаціях. Це система знань про правила мовної комунікації, її процедуру, етикет, ритуал, яка відображає взаємодію інтелектуального, соціального й вербального в поведінці комуніканта» [44, с. 269–293].

Сучасні науковці, як наприклад, С. Омельчук окреслюють «комунікативну компетенцію як сукупність знань про спілкування, умінь і навичок, потрібних для сприймання чужих і побудови власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам і ситуаціям спілкування» [22, с. 56–68].

Р. Белл наголошує, що «комунікативна компетенція є складним, системним утворенням, у сучасній соціолінгвістиці її розуміють саме як систему, що виконує функцію балансування існуючих мовних форм, які визначаються з опорою на мовну компетенцію комуніканта на тлі певних соціальних функцій» [40, с. 674–695].

В.О. Коккота репрезентує «структуровану схему комунікативної компетенції, що охоплює: фонологічну компетенцію; лексикограматичну компетенцію; соціолінгвістичну компетенцію; країнознавчі знання,

навички й уміння, що забезпечуються дискурсивною, ілокутивною та стратегічною компетенціями» [14, с. 96–100].

Дещо по іншому подається трактування поняття комунікативних компетенцій у “Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти”: «комунікативна компетенція складається з трьох чинників – лінгвістичного, соціолінгвістичного та прагматичного» [13].

Г.М. Сагач визначає «лінгвістичну компетенцію, як таку, що має традиційне визначення, а соціолінгвістична – пояснюється як знання маркерів соціальних відносин (привітання, прощання, форми звертання, подяки тощо), правил ввічливості, виразів народної мудрості, відмінностями між варіантами мови під час вживання її в різних контекстах, діалектних та акцентних відмінностей і вміння доречно використовувати ці знання у процесі спілкування, вона є релевантною із соціокультурною компетенцією» [29, с. 59–97].

Натомість Л.П. Тригуб відзначає, що «прагматична компетенція репрезентує декілька різновидів: дискурсивна (уміння організувати, структурувати та укладати повідомлення); функціональна (уміння використовувати та здійснювати в процесі спілкування комунікативних мікро та макрофункцій, тобто надавати і проводити запит фактичної інформації; виражати своє ставлення до різних фактів під час спілкування, спонукати до певних дій; описувати, розповідати, коментувати, пояснювати, вимагати, аргументувати, переконувати, спростовувати тощо» [31, с. 137–140].

Аналіз наукового матеріалу, проведений Т.І. Пантюк, М.М. Воробель та А.А. Егрешій, дозволив їм обґрунтувати «комунікативну компетенцію як здатність користуватися мовою залежно від ситуації, особливу якість мовленнєвої особистості, набуту в процесі спілкування або спеціально організованого навчання. Її склад визначають: мовленнєва компетенція (уміння застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями); мовна компетенція (знання одиниць мови та правил їх поєднання); предметна компетенція (уміння на основі активного володіння

загальною лексикою відтворювати в свідомості картину світу); прагматична компетенція (здатність до здійснення мовленнєвої діяльності, зумовленої комунікативною метою, до вибору необхідних форм, типів мовлення, урахування функціональностильових різновидів мовлення)» [23, с. 12–19].

Відтак, дослідження різних джерел науковців дозволяють дійти до висновку, що, в першу чергу, комунікативна компетенція – це не просто комбінована сукупність соціолінгвістичних, краєзнавчих, фонологічних та лексико-граматичних знань і мовленнєвих вмінь і навичок, а багатогранний феномен, що ідентифікується за допомогою мовної, мовленнєвої та предметних компетенцій.

Як бачимо, володіння комунікативною компетенцією вимагає не просто глибокого знання англійської мови на морфологічному, лексико-семантичному та синтаксичному рівнях, але й репрезентації діалогічного або монологічного мовлення відповідно до вірно оформлених граматичних структур, де пролягає синтез мови та мовлення, невимушеного спілкування та досягнення комунікативної мети.

Ми вважаємо, що комунікативна компетенція формується в середовищі безпосереднього спілкування, де студенти вільно та грамотно висловлюють свою думку, ефективно використовують різні комунікативні техніки для вирішення складних тем дискусії, ґрунтовно аналізуючи відповідну інформацію, вміють толерантно висвітлити альтернативну точку зору, відстояти свою позицію, використовуючи вербальні і невербальні засоби експресивного мовлення, освічено конструюють свої знання в рамках комунікативної ситуації. Завдяки комунікативній компетенції студенти навчаються самооцінці, плануванню етапів роботи та аналізу своїх навчальних здобутків і втрат.

Таким чином, аналіз теоретико-методологічних засад дослідження комунікативної компетенції фокусується на інтеграції традиційних і новітніх підходів до вивчення даного поняття. Комунікативна компетенція слугує невід'ємною складовою сформованості мовної системи

професійних знань, розвитку та вдосконалення комунікативних умінь і навичок, формування ціннісних орієнтацій та репрезентації мовної освіти (граматичний, лексичний, фонетичний аспекти) та показників культури мовлення, що є необхідними характеристиками успішної та якісної професійної діяльності індивіда.

1.2 Класифікація усного мовлення

Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації; воно має багатогранну структурну і комунікативну специфіку, свої особливості порівняно з писемним мовленням, функціонує у всіх сферах нашого життя.

У контексті сучасних реалій вивчення англійської мови фокус уваги дослідників все більше базується на формі структури спілкування, яка охоплює три взаємозв'язаних його сторони та робить єдиним цілим. Так, Л.В. Кардаш підтримує це трактування та наголошує на таких сторонах усного мовлення, як: **«комунікативна** – обмін інформацією між індивідами; **інтерактивна** – організація взаємодії суб'єктів, що спілкуються (суб'єкт – суб'єктні відносини), тобто обмін не тільки знаннями, думками, ідеями, але й діями, зокрема під час побудови спільної стратегії взаємодії; **перцептивна** – процес взаємного сприймання і розуміння комунікантів, пізнання ними одне одного» [15, с. 116–127].

У психології пропонується диференціювати види усного мовлення згідно його відмінних рис та особливостей, які пов'язані з когнітивним та емоційним досвідом особистості.

Наприклад, О.Б. Тарнопольський розглядає «наступні види усного мовлення, зокрема: міжособистісне, міжгрупове, міжсоціумне, спілкування між особистістю та групою – за кількістю учасників; вербальне та невербальне – за способом спілкування; офіційне та неофіційне – за умовами спілкування; настановне та інформаційне – за завданнями; контактне та дистантне – за позицією комунікантів» [30, с.198–199].

Натомість О.В. Вашило зазначає, що «комунікативна компетенція завжди розгортається у структурі спільної діяльності комунікантів, заради її організації, що має принципове значення: ефективність комунікації залежить від екстралінгвістичних умов спілкування і, значно більше, від спрямованості пізнавальних процесів комунікантів. А вибірковість і спрямованість цих процесів визначається цілями, потребами, емоціями тих, хто спілкується, тобто всіма тими чинниками, що розкривають сутність принципу активності психічного відображення, сформульованого у загально психологічній теорії діяльності» [7, с. 123–128].

Ми припускаємо, що найефективнішим способом формування навичок усного мовлення на парах англійської мови буде використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі продукування діалогічного або монологічного мовлення, де студенти можуть ґрунтовно взаємодіяти на результат.

К.Є. Костюченко акцентує на факті, що «міжособистісне спілкування є однією з форм задоволення комунікативних потреб людини, воно сприяє самовираженню особистості, повному взаєморозумінню співрозмовників і, нарешті, швидкому отриманню необхідної інформації» [17, с. 463–468].

Метою навчання усного мовлення є формування у студентів навичок та вмінь створювати самостійні висловлювання у процесі іншомовного спілкування.

Навички виступають невід’ємним елементом змісту комунікативної компетенції, який сприяє швидкому відбиттю у свідомості людини комунікативних ситуацій та визначає успішність сприйняття та розуміння об’єктивної реальності і відповідного впливу на неї у процесі комунікації. [20, с. 92].

Слід відзначити, що під навичками усного мовлення ми також маємо на увазі навички вірного оперування лексичними одиницями, правильного граматичного оформлення фраз та речень, формування яких відбувається саме тоді, коли студент вперше виконує певну мовленнєву дію з чітким усвідомленням її змісту. Далі якщо ця дія повторюється без помилок або

змін, то сама дія стає автоматичною, тобто саме так формується навичка правильного лексичного та граматичного висловлення.

Навички усного мовлення демонструють механізми взаємодії індивіда з іншими людьми у процесі комунікації, показують, чи правильно він їх розуміє та транслює дані, отримані від світу, навколишніх та самого себе. [5, с. 169]. Формування навичок відбувається у три етапи: 1) презентації нового матеріалу усного мовлення; 2) закріплення нового матеріалу усного мовлення; 3) практики в спілкуванні, а саме розвитку навичок та вмінь усного мовлення [5, с. 169–175].

Навички усного мовлення ми поділяємо на **рецептивні** та **продуктивні**. **Рецептивні навички** пов'язані з розумінням нового матеріалу усного мовлення, розпізнаванням змістових відтінків слів, словосполучень, фраз та усвідомлення змісту ситуації спілкування, а **продуктивні навички** у свою чергу пов'язані з правильним використанням лексичного матеріалу в монологічному та діалогічному усному мовленні згідно з ситуацією спілкування та його комунікативною метою [17, с. 463–468].

Вміння усного мовлення, вслід за Л.П. Тригубом та І.В. Власенко, це “комунікативні уміння як здійснення опосередкованої та безпосередньої взаємодії, уміння грамотно і правильно пояснювати свою думку і адекватно сприймати ту інформацію, що передає партнер у процесі спілкування” [31, с. 137–140].

За визначенням Г.М. Сагач: “вміння – інтегративна властивість особистості, що набувається на основі раніше засвоєних навичок і знань та виявляється у здатності здійснювати комунікативну діяльність в нових умовах. Є утворенням більш високого порядку, ніж комунікативні навички, оскільки саме комунікативні уміння є завершальною стадією формування навичок” [29, с. 52–43]. Ми вважаємо, що уміння та навички міцно взаємопов'язані, адже вони набувається особистістю в процесі вдосконалення власних комунікаційних практик на принципах гнучкої адаптації та підвищення їх продуктивної ефективності.

Вміння усного мовлення поділяються на **загальні** та **спеціальні**.

І.В. Власенко конструйовано перераховує такі **загальні вміння**, зокрема: «вміння реалізовувати комунікативний намір адекватно завданню та умовам спілкування; вміння логіко-композиційної побудови висловлювання відповідно до комунікативної мети монологу чи діалогу; комбінаційні вміння, що відображають здатність продукувати діалог або монолог з домінуючим елементом (наприклад, повідомлення) з використанням ще одного або кількох способів викладу, наприклад, повідомлення + опис, повідомлення + оцінка» [31, с. 137–140].

В свою чергу Ю.А. Петрусевич наголошує, що «основними якісними показниками сформованості загального вміння укласти зв'язне діалогічне або монологічне висловлювання є **спеціальні вміння**: вміння реалізовувати комунікативний намір адекватно завданню та умовам спілкування; вміння формулювати висловлювання та пропонувати аргументи; вміння ілюструвати монолог або діалог прикладами та робити висновок» [26, с. 211–219].

Навчання усного мовлення містить умови без яких процес спілкування або не відбувається належним чином або не має належного результату. Перша умова – це мовленнєва ситуація, яка спонукає студентів до усного мовлення. Друга умова – це мета говоріння, тобто студент має усвідомлювати мету та намір свого спілкування, адже лише тоді це буде результативно. Третя умова відображає відношення до об'єкта мовлення. Це ставлення може бути пов'язане з досвідом, думками, емоціями та переживаннями або ж взаємовідносинами студента з іншими студентами у групі. Четверта умова – це наявність знань з теми, за якою відбувається процес мовлення. Звісно буває і спонтанне або ж ініціативне висловлення або мовлення, але воно базується на загальному досвіді та тих знаннях, що студент отримав і реалізував протягом навчання до другого курсу ЗВО [7, с. 125].

Отже, успішність формування усного мовлення залежить від умов, рівня розвитку вмінь та конструктивного функціонування мовних одиниць

та мовленнєвих зразків у процесах продукування та розуміння комунікативної ситуації.

Розрізняють два види усного мовлення: **діалогічне** та **монологічне**. Науковій розвідці усного монологічного та діалогічного мовлення присвячено дослідження багатьох методистів (Ф. Бацевича, О. Вишневського, С. Ніколаєвої, К. Онищенко, Н. Скляренка Л. Панової, Л. Якубинського, С. Брумфіт, Д. Нунан [20, 21, 26, 37]). Тому, навчаючистудентів англійській мові, особливу увагу необхідно приділяти монологічному та діалогічному мовленню, яке є найпоширенішою формою спілкування у сфері навчально-професійної діяльності.

Під **діалогічним мовленням** розуміють обмін висловлюваннями, що породжуються у процесі розмови між двома та більше співбесідникам [1, с. 15].

Зауважимо, що у нашій розвідці ми опираємося на визначення В.В. Андрієвської, що розглядає «діалог як засіб безпосереднього спілкування» [6, с. 46–50].

І.А. Веретіна, О.В. Попель, Н.Л. Добровольська характеризують «діалогічне спілкування "обличчям до обличчя" (face to face) з носіями іншої мови для досягнення комунікативної мети у соціальному та культурному контекстах комунікації, об'єднавши дві методологічні установки: діяльнісну (встановлення міжособистісної взаємодії як засобу і побічного продукту спільної діяльності) та особистісну (досягнення взаєморозуміння як мети і прямого продукту міжособистісної взаємодії) [8, с. 27–39].

О.В. Попель конкретизує наступні «комунікативні функції діалогічного мовлення:

- 1) запиту інформації – повідомлення інформації;
- 2) пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) – прийняття/неприйняття запропонованого;
- 3) обміну судженнями/думками/враженнями;
- 4) взаємо переконання/обґрунтування своєї точки зору» [8, с. 27–39].

Розглянемо **типи діалогічної взаємодії** та їх зміст: **інформативний** – довідатися, повідомити, уточнити, узгодити; **стимулювальний** – прохати, наказувати, радити, спонукати; **кооперативний** – домовлятися, розділити враження, поділитися думками, судженнями; **дискутований** – переконувати, не погоджуватися, обстоювати думку [11, с. 58–64].

Слід відзначити і **аудіювання**, яке може виступати «як самостійний вид мовної діяльності чи входити в діалогічне спілкування як його рецептивний компонент, тобто бути однією із сторін говоріння» [7, с. 123–128]. В нашому дослідженні ми розглядали **аудіювання як рецептивний компонент діалогічному мовленню**, адже опанування аудіюванням дає можливість реалізувати виховні, освітні та розвиваючі цілі.

К.Є. Костюченко стверджує, що «**монологічне мовлення** – це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи» [17, с. 464].

С.Ю. Ніколаєва окреслює «**основні типи монологічних висловлювань**, що залежать від комунікативної мети:

- 1) **повідомлення** (студент формулює тему інформації, комунікативний намір та викладає нову інформацію за допомогою лексико-граматичних засобів, завершує висновком);
- 2) **переконання** (студент впливає на слухача логічним шляхом, а саме, міркування, констатація фактів, тощо, робить висновок);
- 3) **міркування** (студент спирається на умови як процес мислення, далі беручи за основу текст чи провідне твердження вихідного тексту, доходить до певного висновку);
- 4) **опис** (студент розкривати предмет висловлювання, уточнює та деталізує висловлювання за допомогою відповідних лексико-граматичних засобів та завершує висловлювання висновком);
- 5) **розповідь** (студент розповідає про подію у хронологічній послідовності, уточнює висловлювання за допомогою часових зв'язків, узагальнює вище згадану інформацію);

б) **оцінка** (студент дає інтелектуально-логічну оцінку фактам, явищам дійсності, обґрунтовує свою думку, що містить позитивні або негативні судження з використанням відповідних лексико-граматичних засобів вираження та формулює висновок з усього сказаного)» [21, с. 15].

Вчені вважають, що не має монологічного висловлювання лише у формі розповіді, опису, повідомлення чи міркування, зазвичай, вони оправні один з одним в межах даного висловлювання.

Ю.А. Петрусевич констатує факт, що «монологічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) **інформативну** – повідомлення інформації про предмети чи події навколишнього середовища, опис явищ, дій, стану;
- 2) **впливову** – спонукання до дії чи попередження небажаної дії, переконання щодо справедливості чи несправедливості тих чи інших поглядів, думок, дій, переконань;
- 3) **експресивну** (емоційно-виразну) – використання мовленнєвого спілкування для опису стану, в якому знаходиться той, хто говорить для зняття емоційної напруженості;
- 4) **розважальну** – виступ студента на сцені чи серед друзів (наприклад, художнє читання, розповідь у неофіційній бесіді);
- 5) **ритуально-культову** – висловлювання під час будь-якого обряду, наприклад» [26, с. 211–219].

Комунікативні функції, як діалогічного, так і монологічного мовлення, мають одну спільну рису, а саме: донести свою точку зору різними мовними засобами, щоб переконати, вплинути, сформулювати судження або розкрити зміст нової інформації.

Як бачимо, діалогічне мовлення є ситуативним, монологічне відноситься переважно до певного контексту. Вміння висловити свої думки у формі діалогу або монологу демонструє знання всіх аспектів англійської мови (граматика, фонетика, морфологія, синтаксис, сприймання на слух тощо). Тож, навчити виражати свої думки в

монологічній або діалогічній формі є однією з найголовніших практичних цілей навчання англійської мови.

Таким чином, однією з центральних зон розвитку навчання англійської мови є інтенсифікація навчання усного мовлення, адже у процесі навчання студенти закладів вищої освіти навчаються здійснювати і коригувати комунікативні ситуації діалогічного або монологічного мовлення відповідно до заданої теми.

1.3 Специфіка основ навчання усного мовлення студентів другого курсу на заняттях англійської мови у ЗВО

Усне мовлення відображає велику композиційну складність, вимагає послідовності у викладі інформації, дотримання граматичних правил, завершеності думки або ж ідеї. Мета усного мовлення на другому курсі на заняттях англійської мови у ЗВО – це розвиток у студентів здатності, відповідно до їх інтересів та потреб, здійснювати іншомовне спілкування в різних ситуаціях та обставинах.

Навчання усного мовлення студентів другого курсу неможливе без усвідомлення їх психологічних особливостей. Психологічні процеси мислення, уваги, пам'яті та емоцій тісно взаємопов'язані, адже специфіка вікових особливостей студентів другого курсу характеризується вмотивованим навчальним процесом, адже вони чудово усвідомлюють сфери застосування англійської мови, зони професійного розвитку та наукових здобутків, які принесуть подальші перспективи розвитку.

Проте опановуючи усне мовлення, студент може зіткнутися з низкою проблем, а саме: *невпевненість*, що призводить до потенційних помилок; *страх помилки* (ми вважаємо, що помилки слід виправляти після закінчення висловлювання студента, щоб уникнути демотивації, пояснення має бути конструктивним та позитивним, адже допускаючи помилки, студент навчається вірному використанню нового мовного матеріалу у діалогічному або монологічному мовленні); *дефіцит належного словникового запасу* (нестача словникового запасу порушує логічність

використаної лексики, правильність використаних фраз та граматично побудованих конструкцій та доречність їх використання) та *відсутність або недостатня практика англійською мовою* (практикуючи навички усного мовлення студент формує естетичність та виразність стилів мовлення, ясність висловлювань, наведення аргументів та відстоювання своєї точки зору) [27, с. 171–177].

Процес усного мовлення – багатогранний, що поєднує не лише доцільність правильного використання нового мовного матеріалу, але й ще вміння проявляти емоції та манери, вербальні та невербальні засоби спілкування, які доповнюють семантично значущу інформацію. Бувають ситуації, коли студент розгублюється, не може привернути увагу аудиторії і його мовлення характеризується недостатньою зв'язністю та повнотою, рясніє граматичними та лексичними помилками, його жести та міміка відображають страх, заціпеніння або розпач. Необхідно допомогти студенту управляти своєю поведінкою й самопочуттям у спілкуванні, навчити побудувати діалог або монолог, долаючи вищевказані труднощі за допомогою комунікативних завдань, спеціально створеними опорами (зображальні, вербальні, комбіновані, які лише підказують тематику, певний зміст і послідовність висловлювань, наприклад, запис аудіо чи відео або зразок тексту і грамотно підібраним матеріалом, необхідним для реалізації навчання усного мовлення [33, с. 3–12].

Поставлених цілей можна досягнути завдяки приділенню належної уваги мотиваційно-змістовій стороні спілкування студентів, створення стимулів для продуктивної мовленнєво-розумової діяльності на основі діалогічного/монологічного мовлення та зміни фокусу уваги студента з мовного оформлення на зміст мовлення. Це визначається здатністю студента сформулювати чітко свою точку зору про те чи інше явище, надати своє оцінне судження без страху помилитися, експресивно та продуктивно конструювати комунікативну ситуацію, збільшуючи її динамічність, наповнення та зміст аргументацією, роздумами, припущеннями та

висновками. Студентам слід добре володіти низкою словосполучень і штампів, характерних для діалогічного/монологічного мовлення.

Виходячи з цього, слід враховувати індивідуальні особливості студентського віку, щоб допомогти розвинути навички усного мовлення до рівня, де студент буде продукувати мовленнєві дії, як досвідчений носій мови, працюючи над своїми помилками та вдосконалюючи свої вміння комунікації, якість якої визначає якість спілкування взагалі.

Наприклад, Г.А. Китайгородська стверджує, що «найперше, що необхідно розвивати студенту на першому курсі – це вміння швидко та правильно орієнтуватися в умовах спілкування, чітко розуміння як спланувати своє мовлення та знайти адекватні засоби для передачі цього змісту мовлення, забезпечити зворотний зв'язок та зацікавити інших студентів, втягнути їх у дискусію» [20, с. 127–142].

Ми вважаємо, що усне мовлення студента має містити вмотивованість (щоб студент прагнув спілкування і не боявся його), активність (проявляти себе, незважаючи, на страх помилки), цілеспрямованість (окреслити практичну мету спілкування і йти до цілі), ситуативність (зміст мовлення студента залежить від умов та ситуації спілкування) та організацію свого діалогічного/монологічного мовлення (захопити увагу інших студентів та утримувати її до кінця, правильно вибирати стилістичні засоби або прийоми).

Нам імпонує бачення О.Б. Тарнопольського, що поділяє **етапи формування комунікативної компетенції в усному мовленні на початковий, основний та просунутий** [29, с. 128–132].

Початковий етап може тривати від одного до двох місяців, проте на першому курсі закладу вищої освіти він здебільшого не потрібний для навчання усного мовлення.

О.Б. Тарнопольський визначає мету початкового етапу як «запуск мовленнєвого механізму, що означає набуття здатності спілкуватися мовою, але на мінімальному мовному матеріалі у найпростіших ситуаціях та за найпростішою тематикою, забезпечити формування основ володіння

усним мовленням на обмеженому та дуже ретельно дібраному мовному та мовленнєвому матеріалі. Як правило, студенти, починають навчання на першому курсі вищого навчального закладу освіти з вже запущеним мовленнєвим механізмом говоріння, хоча зазвичай можливості такого механізму у них ще невеликі. Він може продовжуватися один-півтора року залежно від наявних умов та вихідного рівня підготовки студентів і до завершення етапу студенти повинні стати незалежними користувачами в плані говоріння мовою, що вивчається» [29, с. 138–142].

Основний етап може продовжуватися 2–2,5 роки. О.Б. Тарнопольський окреслює мету цього етапу як «забезпечення володіння діалогічним та монологічним усним мовленням без будь-яких помітних обмежень у плані мовного та мовленнєвого матеріалу, ситуацій та тематики спілкування (за винятком суто професійних та спеціальних тем, які не стосуються професії майбутнього випускника)» [29, с. 143–147].

Далі О.Б. Тарнопольський стверджує, що «просунутий етап продовжується до кінця навчання – 1,5–2 роки, включаючи магістратуру. Мета – остаточне удосконалення комунікативної компетенції за рахунок максимального розширення можливостей диференціації найтонших відтінків смислу мовлення під час спілкування у найскладніших ситуаціях» [29, с. 148–152].

Як результат, високий рівень сформованості у студентів мовних навичок та мовленнєвих вмінь створює сприятливу основу для оптимальної побудови діалогічного/монологічного мовлення в психологічному плані, володіння невербальними засобами спілкування та орієнтування у співрозмовникові, в умовах та ситуаціях спілкування, якості уваги, цілеспрямованої організації спілкування й творчим управління ним, правильного планування та здійснення системи комунікації, швидкого та точного підбору комунікативних засобів та відчуття й підтримування зворотного зв'язку у спілкуванні.

Таким чином, знання вікових особливостей студента та його психологічних характеристик, а також поетапності процесу засвоєння

матеріалу формує основу для організація навчання, вибору методів та прийомів, що відповідають навчальній діяльності.

Висновки до розділу 1

Комунікативна компетенція студента – це репрезентація мовленнєвої діяльності у фокусі лінгвістичних та соціальних характеристик структурованого знання про певний досвід, що складає окрему ділянку комунікативної ситуації і отримує мовне втілення.

Будучи особливим видом мовленнєвої діяльності, монологічне та діалогічне мовлення функціонує в органічній єдності із сприйняттям, пам'яттю, мисленням, когнітивними операціями та існує разом з іншими розумовими процесами і емоційними станами як інтегрований цілісний комунікативний акт.

Усне мовлення тісно взаємопов'язане з аудіюванням. Воно також використовується; як засіб і мета навчання іншомовного спілкування. В якості засобу його широко застосовують на етапі тренування при формуванні навичок вимови, лексичних та граматичних репродуктивних навичок.

Кожний із видів мовленнєвої діяльності виконує дві важливі навчальні функції – засобу навчання і мети навчання. Наприклад, як засіб навчання аудіювання служить ефективним інструментом формування навичок активного слухання. За допомогою аудіювання здійснюється ознайомлення з лексичним складом мови та її граматичними структурами.

Усне мовлення як мета передбачає реалізацію набутих навичок та умінь вирішувати комунікативні завдання: про щось (когось) повідомити, розповісти, щось (когось) описати, висловити своє ставлення до почутого (прочитаного), вести бесіду із застосуванням опрацьованого мовного матеріалу.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ

2.0 Вступні зауваження

У цьому розділі описані особливості використання інформаційно-комунікативних технологій та розглядається їх роль та можливості для формування і розвитку навичок усного мовлення.

2.1 Визначення поняття інформаційно-комунікативні технології

За нестримних умов розвитку суспільства провідну роль в отриманні, збереженні та переробці інформації відіграють інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

О.О Гриценчук наголошує, що «інформаційно-комунікаційні технології навчання іноземних мов у вищому навчальному закладі полягають у поєднанні традиційних та інтенсивних методів навчання, які базуються на функціонально-комунікативній лінгво-дидактичній моделі мови та розробці цілісної системи навчання мовленнєвого спілкування на визначені програмою теми» [10].

Різноманітність інформаційних ресурсів Інтернету (сайти, де можна віднайти словники онлайн, посібники, фільми, комп'ютерні програми, електронна пошта, програма Skype, подкасти тощо) забезпечують студентів доступом до різних навчальних сфер освітньої діяльності, де студенти можуть виконувати завдання різного виду складності пошукового і дослідницького характеру. Відтак, ІКТ надає студентам багато можливостей візуального спілкування з носіями мови в режимі реального часу.

Сучасні розвідки Т. Андрющенко, А. Березовської, А. Василенко, В. Вдовенко, С. Гавришко, М. Голованя, М. Братко, О. Буйницької, О. Денисюк, Н. Дудник, Л. Кісіль, О. Коваленко, А. Козанчин, Л. Лохвицької, Н. Морзе, Л. Назаренко, Ю. Руденко, Н. Скрипнюк, І. Янковської, W.

Roynt, G. Winter, J. Roust та ін. розкривають особливості впровадження ІКТ-технологій в навчальний процес [3, с. 360–362].

Дослідження Ю. Бабаєвої, Г. Балл, І. Васильєвої, Т. Корнілова, В. Моляко, Н. Пов'якель, В. Прокопенко, О. Смирнова, О. Тихомирова, Н. Шумакової та ін. доводять ефективність використання інформаційних технологій у розвитку мислення студентів [3, с. 141].

У науково-педагогічній літературі зустрічається декілька тлумачень поняття «інформаційно-комунікаційні технології». За визначенням К. Блертона (Craig Blurton) [39] інформаційнокомунікаційні технології – є різноманітні технологічні інструменти та ресурси, що використовуються для спілкування і для створення, поширення, зберігання, та управління інформацією [41, с. 46–61].

М. І. Жалдак [10] визначає інформаційно-комунікаційні технології як сукупність методів, засобів і прийомів, використовуваних для збирання, систематизації, зберігання, опрацювання, передавання, подання різних повідомлень і даних.

Ю. В. Триус [32, с. 42–52] визначає інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання як оригінальні технології (методи, засоби, способи) створення, передавання і збереження навчальних матеріалів, інших інформаційних ресурсів освітнього призначення, а також організації і супроводу навчального процесу (традиційного, електронного, дистанційного, мобільного) за допомогою телекомунікаційного зв'язку та комп'ютерних систем і мереж, що цілеспрямовано, систематично й послідовно впроваджуються в педагогічну практику з метою підвищення якості освіти.

Як узагальнює О.В. Ключко «під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміють комп'ютерні технології із відповідним програмним забезпеченням та засобами комунікацій» [16, с. 86].

Науковці Ю. Жук, О. Співаковський, О. Спирін розрізняють «ІКТ в освіті за цільовим призначенням: ІКТ навчання, ІКТ для управління в освіті, ІКТ для підтримання наукових досліджень» [16, с. 81–92].

У межах даного дослідження ми вивчали ІКТ навчання.

Згідно суджень В.Ю. Бикова, «ІКТ навчання – це комп'ютерно орієнтована складова педагогічної технології, яка відображає деяку формалізовану модель певного компонента змісту навчання і методики його подання у навчальному процесі, яка представлена в цьому процесі педагогічними програмними засобами і яка передбачає використання комп'ютера, комп'ютерно орієнтованих засобів навчання і комп'ютерних комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань або їх фрагментів» [3, с. 141].

ІКТ навчального характеру охоплюють дослідницькі, наукові, новітні, інтерактивно-навчальні матеріали, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових носіїв і наповнені якісними навчально-методичними даними.

Викорстання ІКТ виступає як один з ефективних засобів вдосконалення мовної підготовки та покращення якості і змісту навчального процесу. Дані технології культивують здатність студентів до міжкультурної взаємодії та підготовки конкурентоспроможного, компетентного, професійно гнучкого фахівця, який здатний ефективно вирішувати професійні завдання. Окрім того, вони ще виступають і як засіб інтенсифікації та оптимізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, активізації їх потенційних можливостей та творчих задатків. Тобто, ІКТ більшою мірою індивідуалізують процес навчання, зменшуючи фронтальні види робіт і збільшуючи частку індивідуально-групових форм і методів навчання.

Нам імпонує лінгвометодичний підхід, розроблений І.А. Хижняк, яка виділяє «4 групи інформаційних технологій навчання за метою застосування їх в освітньому процесі закладу вищої освіти та способом представлення інформації» [35, с. 219–221]:

1) «навчально-методичні (мультимедійні презентації, підручники, посібники, нормативна освітня документація з мови та

лінгвометодики, методичні вказівки, лінгвометодичні практикуми, наочні посібники та ін.);

2) **контентні** (словники, довідники, енциклопедії, архіви, репозитарії, портфоліо, банки даних та ін.);

3) **мережеві** (дистанційні курси, вебінари, лінгвометодичні сайти, відеоконференції);

4) **контрольні** (тести, завдання)» [35, с. 219–221].

Як бачимо, інформаційно-комунікаційні технології виступають як новий інтерактивний спосіб вдосконалення мовних навичок та використання їх як засобу підвищення мотивації та покращення комунікативної діяльності.

Інформаційно-комунікативні технології сприяють постановці та вирішенню ґрунтовних завдань:

- 1) реалізовувати інтерактивні форми і методи навчання з метою формування належного рівня комунікативної компетенції (із залученням електронних підручників, Інтернет-мереж, соціальних мереж та ін.);
- 2) використовувати в навчанні здобутки новітніх ІКТ;
- 3) підвищувати мотивацію студентів у формуванні та вдосконаленні комунікативної компетенції за рахунок використання в навчальному процесі ІКТ;
- 4) розвивати вміння самостійного аналізу, використовуючи сучасні соцмережі, проте не забувати про здатність просіювати інформацію;
- 5) урізноманітнити освітню діяльність, використовуючи інтегрований підхід до методів роботи зі студентами;
- 6) проводити постійний контроль рівня комунікативних знань, умінь і навичок студентів, та моніторингу їхніх навчальних досягнень різноманітними інформаційними способами [12].

Ми вважаємо, що використання ІКТ в поєднанні з традиційним підручником забезпечує пізнавальну активність студентів засобами відео-

й аудіоінформації, підсилює особистісно орієнтований і диференційований підхід у навчанні та реалізацію інтерактивного підходу (постійний пошук і взаємодія з інформаційними ресурсами).

Н.Л. Добровольська розрізняє «дві групи переваг використання інформаційно-комунікативних технологій: **технічні** й **дидактичні**. До **технічних переваг** зараховують *швидкість, гнучкість, оперативність, можливість перегляду і прослуховування фрагментів та інші мультимедійні функції*. **Дидактичними перевагами** використання інформаційно-комунікативних технологій є: *стимулювання пізнавального інтересу студентів, забезпечення розвитку навичок роботи з інформацією, що міститься в суміжних навчальних предметах, освітніх і наукових галузях; формування й удосконалення вмінь студентів самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати й передавати її та сприяння соціальній адаптації студента*» [8, с. 27–39].

З вище зазначеного, можемо стверджувати, що ІКТ торкаються всіх сфер діяльності людини, але, мабуть, найбільш сильний позитивний вплив вони мають на освіту, оскільки відкривають можливості впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання. Застосування ІКТ дозволяє організувати навчальний процес у такий спосіб, що практично більшість студентів буде заохочена до процесів пізнання і здійснюватиме рефлексію власної навчально-пізнавальної діяльності через оперативне визначення її результатів, проте позитивні властивості засобів ІКТ навчання можуть виявлятися тільки тоді, коли вони органічно поєднуються з традиційними засобами, органічно вписуються у існуючі організаційні форми навчання, доповнюючи систему засобів навчання.

Тож, ІКТ в освітньому середовищі виконують такі **функції**:

- застосування мультимедійних навчальних курсів, що сприяють кращому представленню і, відповідно, кращому засвоєнню інформації);
- автоматизація освітнього процесу, що забезпечує наявність різного виду електронних документів, що покривають навчальні запити студента;

- якісне представлення інформації у спілкуванні з іншими студентами. що розвиває навички та вміння усного мовлення;
- ефективний розвиток креативного мислення та творчої активності особистості студента [36, с. 9–18].

Як бачимо, сучасні ІКТ в освіті під час вивчення англійської мови – це технології розвивального та продуктивного навчання, що охоплюють вебінари, навчальні подкасти, дослідницькі проекти, соцмережі, освітні форуми, систему коментарів (Discuss Comment, Intense Debate), вебінари, веб-трансляції, RSS-стрічки, що надають можливість не лише коментувати, а й підписуватися на нові коментарі. Адже, як свідчить статистика, опублікована Marketing Media Review (24 вересня 2023) підтверджує, що підлітки проводять до 9 годин на день на соціальних платформах, а 30% всього проведеного часу в онлайні йде на спілкування в мережах. До того ж 60% проведеного часу в мережах відбувається з мобільних девайсів.

Застосування ІКТ у процесі формування знань і вмінь займає особливе місце, оскільки вони можуть бути використані і як засіб зовнішньої дії на когнітивну діяльність студентів, і як чинник, який діє на вже наявні в студентів знання, вміння і навички, тобто впливає на мислительну діяльність учня через його самоуправління.

Таким чином, впровадження ІКТ у навчальний процес є запорукою якісного навчання, адже сприяє ефективності засвоєння знань, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення дисципліни та надає змогу готувати конкурентоспроможних фахівців з високим рівнем кваліфікації з творчим мисленням та прагненням до постійного професійного вдосконалення. Навчання на основі автентичного матеріалу допомагає студентам активно та свідомо використовувати їх у подальшому житті та професійній сфері.

2.2 Методичні засади навчання усного мовлення студентів другого курсу засобами інформаційно-комунікативних технологій

Комунікативна компетенція в галузі іноземної мови не обмежується лише достатнім рівнем мовних знань. За висловлюванням Д. Хаймза, "комунікативна компетенція – це те, що потрібно знати мовцеві для здійснення комунікації в культурнозначущих обставинах" [44, с. 269–293]. Освоєння іншомовної культури не обмежується лише вивченням етикетних формул, сталих фраз та розмовних кліше. Засвоєння культурного підґрунтя та його проєкція на мову й мовлення є важливою умовою для формування комунікативної компетенції студента [48, с. 25–40].

Методика навчання іноземних мистить **три етапи формування компетенції** у монологічному/діалогічному мовленні [21, с. 167].

С.Ю Ніколаєва вважає, що «основою кожного з них є якість висловлювання студентів, причому ця якість обов'язково веде до збільшення обсягу зразків мовлення (ЗМ), що використовуються студентами» [21, с. 169–172].

Перший етап має на меті навчити студентів поєднувати зразки мовлення рівня фрази в одну понадфразову єдність. Розглянемо, першу тему усного мовлення на першому курсі – кар'єра, тож перед студентами є завдання пояснити, що для них дане поняття означає та надати відповіді на наступні запитання: *How do you understand the word "career"? How does it make you feel and influence on your emotional state? You can express your thoughts, looking at the scheme:*

<i>rumination</i>	<i>delight</i>	<i>consternation</i>	<i>dismiss</i>
<i>hesitation</i>	<i>elation</i>	CAREER	<i>perks</i> <i>commitment</i>
	<i>vocation</i>	<i>retirement</i>	<i>advantages</i>
	<i>responsibility</i>		

Кожен студент вимовляє одну фразу. Фрази вважаються правильними, якщо вони відповідають темі і грамотно оформлені у мовному відношенні. Вже на цьому етапі враховується самостійність

висловлювання: викладач лише називає тему, визначає загальний напрям думки, а вибір конкретного змісту залишається вільним.

С.Ю Ніколаєва відзначає, що «на **другому етапі** студенти вчаться самостійно будувати висловлювання понадфразового рівня. Навчання мовлення на цьому етапі здійснюється за допомогою різних **опор**: зображальних, вербальних, комбінованих (класифікація за способом презентації матеріалу). У ролі **зображальних** опор виступають окремі малюнки, слайди, що допомагають створити навчально-мовленнєву ситуацію, а також варіювати її, відповідно, мовлення студентів» [21, с. 172–175].

Наведемо приклад **вербальної** опори, що є підстановча таблиця, яка здатна забезпечити поглиблення теоретичної бази знань:

Job	What do they do?	Where do they work?
1. Accountants		
2. Bakers		
3. Barbers		
4. Butchers		
5. Chefs		
6. Fishmongers		
7. Flight attendants		
8. Judges		
9. Lawyers		
10. Nurses		
11. Porters		
12. Sales Assistants		
13. Surgeons		
14. Vets		
15. Welders		

Дана структурно-логічна схема забезпечує логічність висловлювання.

Окрім того, **ілюстративні** вербальні опори виступають не менш важливими під час створення таких таблиць, бо містять підказки змісту завдання.

С.Ю Ніколаєва характеризує «**третій етап** розвитком умінь виражати своє особисте ставлення до фактів чи подій, про які висловлюється студент; формулювати критичну оцінку і доводити правильність будь-якого факту; включати до свого мовлення елементи розмірковування, аргументації. Завдання на цьому етапі формулюються таким чином, щоб студент не міг обмежитись двома-трьома реченнями» [21, с. 177–183].

Наприклад: **Choose one person from each group to sit on a “panel”.**

- Members of the panel: in turn, give your group’s opinion –
What are the most significant constituents of career?
What are your 3 tips to get a job satisfaction?
What does modern career world lack most of all?
- The others: make comments or ask questions after each person has spoken.
- Then discuss the main problems and possible suggestions.

З вищезазначеного випливає, що комплекс даних розроблених завдань допомагає студенту навчитися генерувати своє бачення комунікативної ситуації та репрезентувати хід своїх суджень англійською мовою.

Як бачимо, під час планування занять, треба враховувати всі потенційні труднощі, пов’язані з висловлюванням думок студентів. Вправи повинні відповідати таким стабільним вимогам: заданість ситуації, професійна спрямованість завдань, природність ситуації спілкування, вмотивованість мовленнєвої дії студента, наявність вказівок на дію з матеріалом, новизна.

С. Ю. Ніколаєва зазначає, що під час навчання говоріння, слід використовувати **умовно-комунікативні та комунікативні типи вправ.**

Комунікативні вправи – спеціально організована форма спілкування, коли учень реалізує акт мовленнєвої діяльності мовою, що вивчається (див. додаток А). Розглянемо 2 різновиди прикладів даних вправ:

1. **Продуктивна, комунікативна вправа**, метою якої є розвиток творчих здібностей та критичного мислення, а також розвиток монологічного мовлення студентів: *You have watched the video Ted Talks <https://www.youtube.com/watch?v=aKNUkN3yWTw>. Express your point of view weighing the pros and cons. Pay a careful attention to the themes the speaker reveals in the video. Choose one theme to elucidate. Provide the examples from the video supporting your view. Produce a stunning monologue. The topics are:*

- *Best career advice: Value your values “The relevance of values depends on when we last thought about them”*
- *The pressure of choice*
- *Every student in this world should understand that career goal must be chosen scientifically based on Ability & Dream not emotionally or influenced by social factors.*

2. **Продуктивна, комунікативна вправа**, метою якої є застосування пропрацьованих навичок згідно посилу комунікативної ситуації та синтез групової співпраці, діалогічного мовлення та творчого мислення: *Divide in small groups. Create a breathtaking poster. The topic is “Steps to a successful career”. Write down tips you might find useful for people. Cover the topics of enjoyment in work, improving skills, a go-getter attitude, embrace learning, surround yourself with people that inspire you to do better, useful feedback. Share some other ideas. In the end, present the poster and reveal your ideas and emotions connected with it.*

Таким чином, продуктивні вправи допомагають розвинути усне мовлення, розширити та збагатити необхідні знання фонетики, лексики, синтаксису та мовленнєвого етикету та подолати мовні труднощі студентів, ліквідувати обмеженості мовних засобів, якими вони володіють.

Умовно-комунікативні вправи пов'язані з мовленнєвим діями студентів за ситуативних умов на рівні фрази та понадфразової єдності.

Основні визначальні якості цих завдань містять мовленнєве завдання і ситуативність (див. додаток А). Наприклад, розглянемо **умовно-комунікативно вправу рецептивно-репродуктивного типу**, використовуючи короткий відеофрагмент з метою розвитку вміння передбачати зміст відео, опираючись на коротку відомість про мовця:

Завдання: *Find out a captivating information about the speaker. Answer the following questions, try to predict what the speaker might express in his speech. Pair work.*

“I enjoyed the job in retail but the injury woke me up to the fact that maybe it wasn’t what I wanted to do forever. The accident gave me a window to think about trying out a range of things.”

Frost’s original job experience wish list included being a film journalist, a video game designer, garbage collector, soldier, radio DJ, police officer, teacher and Mayor of London. Through the One Week Job project, which has been operating in Britain since 2008, he advertised his availability to do just about anything for one week, and share his experiences via blog posts, pictures, and video updates. During the year, Frost worked as a blacksmith, a stuntman, a locksmith and a pizza delivery boy.

“The first time you get hit as a stunt man, it’s all right, but then you realize you’re going to be hit 60 times that day rehearsing a fight scene – I am not really built for that,” he said.

Discuss the following questions to reveal his true passion in life:

1. *What makes him happiest in your life? What excites him?*
2. *What does he do that makes him feel invincible?*
3. *What is he ridiculously good at? What are his precious gifts?*
4. *Who does he look up to? Who are his mentors? Who inspires him? Why?*
5. *When was the last time he massively over-delivered on something? What was it and why did he work so damn hard?*
6. *When was the last time he was in a state of flow, in the zone and totally lost track of time? What was he doing?*

7. *What topics does he find himself continuously arguing or defending with others? What beliefs does his stance represent?*
8. *When was the last time he couldn't sleep because he was so excited about what you had to work on? What was it?*
9. *Out of all your current work roles, what would he gladly do for free?*
10. *What careers does he find himself dreaming of?*

Наступний приклад пов'язаний з **репродуктивною, умовно-комунікативною вправою**, мета якої активізувати словниковий запас та змотивувати студентів звернутися до власного досвіду: *before we start, please give me a sign who had sent their curriculum vitae or resume?*

What job did you apply for?

What was your aim?

Did you attend the interview?

Тож, вправи рецептивно-репродуктивного типу допомагають сформувати вміння встановлювати типи діалогічної взаємодії, розвиток лексичних та фонетичних навичок діалогічного мовлення.

Некомунікативні вправи зосереджуються лише на формі мовного матеріалу, а решту кроків з мовним матеріалом студенти здійснюють поза ситуацією мовлення. Використання різних видів вправ повинно бути доцільним відповідно до певного етапу засвоєння знань (див. додаток А). Наведемо приклад **репродуктивної, некомунікативної вправи**, мета якої засвоїти нові лексичні одиниці та зняти мовні труднощі (лексичні) сприйняття матеріалу: *insert the right career idioms and explain them in English providing your own examples:*

to pull one's weight

to climb (to the top of) the corporate ladder

to wrap up

a whale of

cushy job

checkered career

green lighted projects

to keep the ball rolling

cash cow

Jill/Jack of all trades

to breathe down one's neck

to slack off

a dead end job

to be swamped

to spread too thin

to call the shots

1. *Having children can be an obstacle for women who want to _____.*
2. *When the boss was on holiday, everyone at the office _____.*
3. *Jim found it hard to focus on his work with his boss _____.*
4. *Wendy _____. She had so many papers on her desk, she didn't know where to begin.*
5. *The boss told Janet _____ while he was away.*
6. *The new product has proved to be a real _____.*
7. *She can turn her hand to anything, she's a real _____.*
8. *They've done _____ a job renovating the building.*
9. *Since Sarah got that _____ with the bank, she has been driving a sports car and is buying a second home!*
10. *I feel like I'm _____, but every time I _____ one project, I'm given two more – which, of course, need to be done yesterday.*
11. *_____ on our _____.*
12. *Since we've tightened our belts, everybody has to _____.*
13. *Heather's had a _____, hopping from one city to another and one job to another.*
14. *She left the company because she was very ambitious but in a _____.*

Ще одним прикладом **репродуктивної, некомунікативної** вправи є підбір заголовку, мета якої змотивувати інтерес до перегляду відео та налаштувати студентів до сприйняття теми заняття: *be ready cooperate in small groups. Look through the words and word combinations from the video and guess the leading topic of the video. Share your title to it.*

List of words from the video: *commencement, drop out, college tuition, to avoid the trap of thinking, run the company, in a remarkable turn of events, diligent, move heaven and earth, screw up, etc*

Probable titles: *challenge in life, pros and cons of education...*

Як бачимо, завдання **репродуктивного характеру** відображають поступовий перехід до творчих завдань, що дозволяють забезпечити

реальну самостійність студента, необхідний для досягнення повноцінної й ефективної підготовки майбутнього спеціаліста.

Іншими видами мовленнєвої діяльності, що стимулюють усне мовлення студентів є:

discussion – *imagine you're a career designer. What pieces of advice would you give to someone who is...* **Have a lively discussion.**

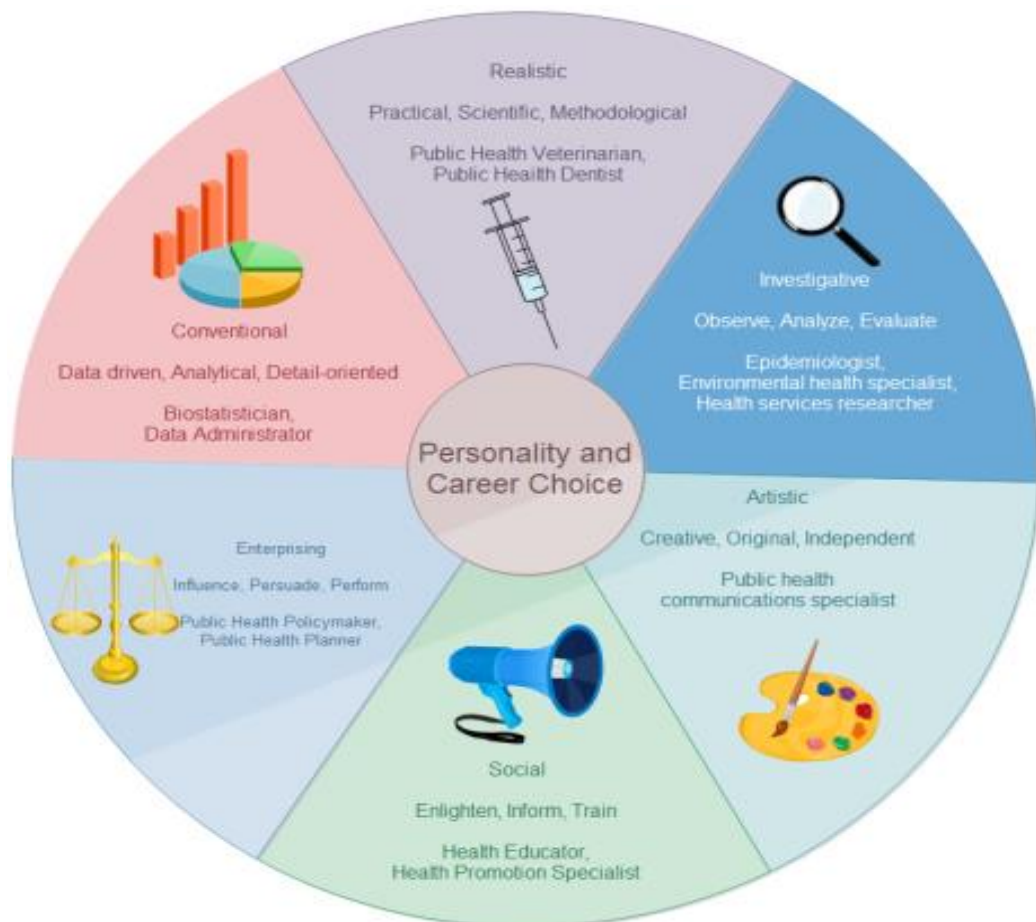
a) *money motivated and who is prepared to take risks*

b) *a very talented musician who isn't necessarily money motivated*

c) *an achiever who has background in IT and is a very confident person*

d) *suffering from a lack of job satisfaction in their present job*

brainstorming – this type of idea mapping prompts learners to ask questions to brainstorm further ideas. Provide ample time for all contributors to ask and answer the questions, but also capture their ideas.

role-playing (use new vocabulary):

A) Situation: Describe how you and your two friends think work will have changed in 15, 30 and 45 years' time. What new jobs will there be? What jobs will have disappeared? What will most people's working conditions be like?

B) Situation: You're looking for 3 new zookeepers for exotic animals in the menagerie. They must be responsible and skilled. Ask potential employees as many questions as you can related to the topic. Their responses will help you to choose the most-qualified person.

team work – *The Apprentice* – British reality game show: a group of aspiring businesswomen and men compete for the chance to win a £250,000 investment from British business magnate, Alan Sugar. Participants are divided into two teams, they have to undergo a “job interview from hell” and present the project in different spheres to reach success. The candidates on both teams discuss with Lord Sugar and his advisers about the task they had undertaken. Such discussions include feedback on the task and issues that were encountered, with Sugar and his advisers giving out some criticism or praise over their effort and/or that of a team member's contribution.

project work – choose the topic and make a presentation:

- *It's like Forrest Gump said, “Life is like a box of chocolates”. Your career is like a box of chocolates – you never know what you're going to get. But everything you get is going to teach you something along the way and make you the person you are today. That's the exciting part – it's an adventure in itself.*
- *Jobs we've never heard.*
- *Career paths that could make an impact on the world.*

Вищезгадані види мовленнєвої діяльності є корисними для посилення самомотивації студентів, оскільки позитивні результати сприяють ефективному засвоєнню знань шляхом самостійної роботи. Окрім того, подібні завдання сприяють покращенню роботи над висловлюваннями, самостійними за формою та за змістом, розвивають критичне та творче мислення, хоча були і студенти, яким було дещо проблематично вільно продукувати висловлювання на будь-яку тему, ми

пов'язуємо з відсутньою належною лексичною базою. Отже, формування комунікативної компетенції студентів, розвиток навичок усного мовлення має здійснюватись комплексно.

Ми вважаємо, що для кращого спонукання студентів для розвитку навичок усного мовлення, слід також застосувати інші суміжні до основної теми заняття, теми, що відповідають інтересам студентів з метою стимулювання до спілкування іноземною мовою. Перед початком обговорення, слід запевнитись, що студенти мають достатній лексичний запас і знання з теми.

Таким чином, високих результатів можна досягти використовуючи різні типи вправ (починаючи з найлегших), аудіо, відео та візуальні матеріали. При активному використанні сучасних педагогічних технологій в процесі навчання іноземної мови студентів дає позитивний результат на засвоєння та використання іноземної мови в їхній професійній сфері.

2.3 Особливості застосування відео- та аудіоматеріалів

Можливість здійснювати комунікацію є основною метою вивчення іноземної мови.

Т.І. Пантюк зазначає, що «для успішного опанування іноземної мови необхідне відповідне мовне середовище, бо середовище рідної мови перетворює її на штучний засіб спілкування. Тому для забезпечення природної потреби використання іноземної мови та підвищення мотивації до її вивчення бажано використовувати ІКТ, які є на сучасному етапі найефективнішим засобом урізноманітнення процесу навчання» [23, с.50 – 62].

На парах англійської мови залученість студентів у навчальний процес із використанням сучасних технологій зростає в геометричній прогресії, студенти не просто виконують вправи з методичного підручника, а активно приймають участь в пізнавальній та творчій діяльності, відточуючи навички граматики та говоріння.

Відео чи аудіоматеріал висвітлює певну освітню тематику, допомагає краще розібратись в поставлених завданнях та дізнатись щось нове та корисне. Студенти, будучи емоційно залученими у дискусію відео чи аудіо, покращують свої навички усного мовлення, прослідковують прогрес комунікації та бачать над чим ще варто попрацювати, а що вже виходить на найвищому рівні, це служить додатковою мотивацією опанування англійської мови як незалежного користувача.

Н.Ф. Бориско підкреслює, що «багаторазовий перегляд відео полегшує сприйняття монологічного та діалогічного мовлення разом із специфікою говоріння, акцентів та рівнем лексичного наповнення відео. Додаткові завдання для засвоєння інформації після перегляду відео сприяють оволодінню основними вміннями в монологічному мовленні та поведінкою виступаючого в різних комунікативних ситуаціях» [6, с. 46–50].

У процесі організації навчання усного мовлення студентів слід врахувати трьох етапний розподіл навчальних дій, який є найтипівішим для сучасної методики навчання іноземних мов.

На першому етапі (розуміння) передбачається загальне ознайомлення з відеофрагментом і розроблені вправи допомагають зрозуміти ланцюжок подій та зв'язків між ним. Із метою підготовки студентів до активного сприйняття інформаційно-комунікаційних технологій доцільно запропонувати декілька завдань: окреслити хід фрагментів у відео, підтвердити або заперечити судження, що значно полегшить розуміння відеоматеріалу. Дані завдання подаються до перегляду відеофрагмента з освітнього сайту British Council: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/vocabulary/b2-c1-vocabulary/job>.

Ми вважали за доцільне використати наступні завдання на даному етапі:

- перегляд відео без звуку, студенти працюють лише з візуальною формою подачі і намагаються спрогнозувати що і як буде відбуватися;

- сприймання на слух без відеосупроводу, адже слухаючи матеріал, студенти розвивають креативне та критичне мислення, бо студенти генерують уявлення про дійових осіб та локацію;
- налаштування стоп кадру відео з метою побудови різних здогадок у студентів про наступний поворот сюжету;
- розподіл студентів на групи, де перша група має можливість дивитися відео, а друга група в цей час має вийти, а коли вони повернуться, то перша група має донести зміст відео, описуючи все в деталях.

Слід відзначити, що ми спонукали студентів в усіх цих випадках не боятися говорити, навіть якщо вони допускають граматичні, лексичні чи фонетичні помилки, основне продукувати мовлення на рівні фразових єдностей, що відображають вже здобуті знання та покращувати їх, а без практики говоріння це неможливо.

Другий етап роботи, а саме (мовна практика) передбачає перегляд або прослуховування аудіо або відео фрагменту з метою введення відібраних мовних одиниць. Далі викладач репрезентує вживання запропонованих мовних одиниць у контексті або пропонує вжити визначений лексико-граматичний матеріал у нових ситуаціях. Після завершення виконання вправ необхідно визначити та записати мовні явища, що підлягають систематизації для подальшого самостійного опрацювання.

Для прикладу наведемо декілька видів завдань, які ми підготували для студентів:

Choose the correct phrase to complete the sentences.

Fred thinks Sam's idea of working in the summer is

- *not a good way to spend your school holidays.*
- *a good way to earn money and get work experience.*

The café owner calls Sam. They agree he will work

- *all summer, and he needs to start immediately.*
- *for one day as a trial, to decide if he can have the job all summer.*

Sam's job is to

- *make food, wash dirty dishes and help Jasmine.*
- *make food, serve customers and clean tables.*

Jasmine asks Sam to help her because

- *she's bored and she wants someone to talk to.*
- *the café is getting busy.*

Sam is not happy when he sees his friends because

- *they are not buying any food.*
- *they are distracting him from his work.*

Sam thinks

- *things have gone well and asks for his own apron.*
- *things have gone badly and offers to leave.*

The café owner is pleased with Sam because

- *he worked hard and didn't get stressed.*
- *he was clean and more customers came to the café when he was working.*

Fred thinks one advantage of a job could be

- *meeting girls.*
- *getting some money.*

Fill the gaps with the correct phrasal verb: putting him off, hang up, get through, take him on, came in, carry on, pick her up, calls him back, calling by, picking up, work out, washing up

Sam is trying to call the café but he can't _____ (be connected on the phone). A few minutes later, the café owner _____ (calls him after he called her). If Sam does well during his day's trial, she will _____ (employ him) for the summer. Sam is making food and _____ (washing dirty plates etc.) when Jasmine asks him for help because business is _____ (increasing, improving). Sam is already stressed and doesn't think he can _____ (continue). He thanks his friends for _____ (visiting for a short time) but tells them they are _____ (distracting him). The café owner knows Sam's friends _____ (entered). Sam says he's sorry the trial didn't _____ (have good results) and offers to _____ (put on a hook on the wall) his apron and leave. But the café owner is happy with him and has decided to _____ (employ him). Jasmine gives Sam her phone number so they can walk to work together. He says he can _____ (collect her from her house) on his way.

Check your phrasal verbs:

1. *If you are calling someone and you can't get through it means*
  - a. *their number is always busy*
  - b. *you're connected but they can't hear you*
2. *If someone says 'I'll call you back', it means*
  - a. *you have to phone them again later*
  - b. *they will call you again later*
3. *If you offer to wash up, you mean*
  - a. *you will put dirty clothes in the washing machine*
  - b. *you will wash the dirty plates, cutlery, etc. after a meal*
4. *If things don't work out, it means*
  - a. *something doesn't make sense*
  - b. *the result is not what you wanted.*
5. *If something is putting you off, it means*
  - a. *you can't concentrate because of it*
  - b. *it's interesting for you*
6. *If you apply for a job that you want, you hope they will*
  - a. *take you on*
  - b. *pick you up*
7. *If someone says they'll call by your house, it means*
  - a. *they'll come to your house for a short time*
  - b. *they'll phone you on your home telephone*
8. *If you put your coat on a hook on the wall, you are*
  - a. *holding on to it*
  - b. *hanging it up*
9. *If someone says 'I'll pick you up from your house', it means*
  - a. *they'll come to your house, then you'll go somewhere together*
  - b. *they'll visit you at home*
10. *If you decide to carry on doing something, it means*
  - a. *you're going to continue doing the activity.*
  - b. *you're going to have a break from the activity*

Основним завданням **третього етапу (мовленнєва практика)** є стимулювання активної комунікативної діяльності студентів на основі ситуації аудіо чи відеофрагментів із використанням опрацьованого мовного матеріалу. Після опрацювання проводиться обговорення цих фрагментів, такі як: переказ сюжету, підготовка виступу, обговорення доповіді, створення проекту або кейс методу, аргументованість своєї позиції, за і проти певного судження.

В нашому випадку ми використали завдання **самостійно зняти відеоролики** відповідно до теми навчальної програми під нашою координацією – *Have you ever had a summer or weekend job? Tell us about it!* Ми можемо відмітити, що такий процес був груповим заняттям, його підготовка включала в себе чимало дискусій та обговорень та підбір відповідного матеріалу. Студентам дуже сподобалась ця рольова гра, де вони проявили себе як креативні особистості і це ще одна із переваг застосування власних відеосюжетів, адже вибираючи собі роль акторів, операторів чи постановників, студенти продемонстрували вищий рівень засвоєння інформації.

Таким чином, застосування відеоматеріалів в навчальному процесі дає можливість студентам вивчати мову в контексті, в реальному комунікативному середовищі та пізнати особливості культури народу, мова якого вивчається. Дотримання етапів роботи з відеоматеріалами та добір відповідних вправ на кожному з них забезпечить успішне та більш ефективне формування комунікативної компетенції в студентів.

2.4 TED Talks та Podcasts як засіб формування навичок усного мовлення

Реалії сьогодення лише підкреслюють той незаперечний факт, що використання сучасних технологій та новітніх методик забезпечує викладача можливістю підвищувати власний професійний рівень, отримувати нову й сучасну інформацію, удосконалювати свої методичні розробки, наукові праці та оновлювати навчальний і дидактичний матеріал.

На нашу думку, використання таких сучасних засобів як Ted Talks та Podcasts сприяють формуванню навичок і розвитку вмінь розуміння іншомовного мовлення на слух, формуванню та вдосконаленню вмінь і навичок монологічного та діалогічного мовлення.

Ted (Technology Entertainment Design) – некомерційна організація, що надає новий рівень навчальному процесу. Наприклад, М. Маліндер

відзначає, що «актуальний та новий контент Ted Talks, розповсюдження цікавих та унікальних ідей з приводу сучасних проблем будь-якої сфери людського життя захоплює студентів та підвищує рівень їх бажання вивчати та поглиблювати свої знання з певних тем, адже це великий простір для особистого аналізу актуальних проблем сьогодення» [47, с. 37–42].

Р. Керн, в свою чергу, акцентує увагу на те, що «Ted Talks дає змогу відповісти на запитання, яким чином досягається ефект комунікації між спікером та аудиторією, які вміння презентації матеріалу використані виступаючим і тій чи іншій ситуації. Це необхідний засіб в навчанні студентів монологічному мовленню, так як містить в собі ідіоми, фразові дієслова, живі фрази, вокабуляр широковживаний в повсякденному житті, а також безліч лінгвістичних одиниць, які притаманні світу науки, бізнесу та інших сфер. Студенти, дивлячись відеоматеріали Ted Talks збагачують свій словниковий запас, імітують інтонацію та вимову носіїв мови» [55, с. 230–242].

А.І. Байраківський стверджує, що «**подкастами** називають аудіоблоги або передачі, що викладаються в мережі у вигляді випусків, які можна легко завантажити на MP3-плеєр і слухати в будь-який зручний для користувача час. Слово подкаст (*podcast*) походить від слів *iPod* (mp3-плеєр фірми Apple) і *broadcast* (повсюдне широкоформатне мовлення). Існує подвійний термін подкасту – подкастинг. Так, термін “подкастинг” (*podcasting*) означає спосіб поширення звукової або відеоінформації в Інтернеті» [1, с. 50].

Подкаст характеризується невеликим обсягом часу, актуальністю тем, зрозумілою інтерпретацією явища та цікавою подачею матеріалу. Тож, подкастинг, як і Ted Talks, сприяє розвитку навчальної динаміки, як у викладачів, так і у студентів.

М. Варшауер групує «джерела подкастів можна згрупувати за трьома характеристиками: **медіа-сайти**, у структурі яких є окремий розділ для вивчення англійської мови – www.bbc.co.uk, www.voanews.com та

www.dw-world.de (доцільно використовувати для студентів рівня B2–C2); **методичні** та **професійні** сайти присвячені тільки вивченню англійської мови, методичні та професійні: www.breakingnewsenglish.com/, www.britishcouncil.org/professionals-podcast-englishlistening-downloads-homepage.htm, www.businessenglishpod.com, www.listen-to-english.com, www.splendid-speaking.com; **авторські** подкасти для вивчення англійської мови: www.eslpod.com, www.splendid-speaking.com, www.betteratenglish.com [55, с. 37–42].

Як вже було зазначено та описано у пункті 2.3 є три етапи роботи з аудіо та відеоматеріалами, тож, повторюватись ми не будемо, в даному пункті ми б хотіли зосередити увагу на завданнях, що сприяють формуванню фонетичних, лексичних та граматичних навичок за допомогою використання ІКТ.

Для теми “Career” згідно робочої програми, ми обрали відеоподкаст (*How to Get a Job*) <https://www.youtube.com/watch?v=2rzNwOXhtyg> та відео Ted Talks (*Why the best hire might not have the perfect resume*) https://www.ted.com/talks/regina_hartley_why_the_best_hire_might_not_have_the_perfect_resume/transcript. Розглянемо детальніше які умови відеоподкаст та відео Ted Talks створюють для формування **фонетичних навичок**:

- 1) формування слухо-вимовних навичок;
- 2) автоматизація навички вимови звуку;
- 3) практика тональності, темпу, інтонації.

У нашому випадку деякі студенти при обговоренні невірною вимовляли певні слова з довгими та короткими звуками, тож, ми запропонували *рецептивну, некомунікативну вправу* з метою перевірити та протренувати сформованість вміння студентів розрізняти довгі та короткі звуки: listen to the recording and write down the words into the correct column: *judgmental, spoon, reoke, resume, sheep, indicate, succeed, embrace, inconsistency, remind, underestimate...*

Short Vowels:

Long Vowels:

Процес формування **лексичних навичок** з використанням ІКТ сприяє вирішенню таких завдань:

- 1) розвиток лексичної компетенції;
- 2) створення та інтенсифікація словникового запасу;
- 3) забезпечення онлайн пояснення дефініцій, програми підбору синонімів, антонімів тощо.

Наведемо приклади деяких опрацьованих завдань студентами:

match the words from the video with their synonyms:

<i>on the flip side</i>	<i>determined</i>
<i>inconsistency</i>	<i>collapse</i>
<i>obstacle</i>	<i>to manage</i>
<i>failure</i>	<i>deviation</i>
<i>to handle</i>	<i>on the other hand</i>
<i>adversity</i>	<i>impediment</i>
<i>unwavering</i>	<i>engagement</i>
<i>commitment</i>	<i>disaster</i>

choose the correct word: *If somebody is interested in the job, they are usually asked to send their **curriculum vitae** / **resume**. This should be accompanied by a **cover** / **covering** letter (also called a letter of introduction). This should be typed rather than handwritten, and it should explain briefly why they are applying for the job and why they think they would be **suited** / **suitable** for it. Alternatively, they might be asked to **fill in** / **fill out** an **application** / **applicant** form and **submit** / **send** it to the company. The managers of the company will read these and then make a **short-list** / **small-list** of the people they would like to attend an **interrogation** / **interview**. At the same time, they will **reject** / **turn down** those who they feel are **unsuitable** / **unthinkable**.*

provide the definition: *the Scrapper, the Silver Spoon, resume, hardship, to succeed, peer*

listening gap fill: *To be clear, I don't hold anything against the _____; getting into and graduating from an elite university takes a lot of hard work and _____. But if your whole life has been engineered toward success, how will you _____ times? One person I _____ felt that because he attended an _____ university, there were certain _____ that were beneath him, like temporarily doing _____ to better understand an operation. Eventually, he _____. But on the _____ side, what happens when your whole life is destined for _____ and you actually _____?*

provide the definition:

vocabulary extension: *choose four words from the text. Use online dictionary or Google's search field (to build up more associations / collocations of each word.*

Формуючи **граматичні навички**, використання ІКТ допомагає розв'язати такі завдання:

- 1) формування рецептивних граматичних навичок читання та аудіювання;
- 2) формування репродуктивних граматичних навичок усного та писемного мовлення;
- 3) розпізнавання помилок на морфологічному та синтаксичному рівнях в інших студентів.

Рецептивні граматичні навички допомагають студентам сприймати звукові та графічні образи граматичної структури, а репродуктивні – правильно висловлювати свої думки. Так як, ми покращували навички усного мовлення, то ми ділили студентів на 2 групи, перша вела дискусію, а саме: студентам було запропоновано в діалогічній або монологічній формі обговорити зміст відео, висловити свою оцінку, ставлення до нього, розвинути одну з ідей, що була висвітлена у відео та зробити висновок, друга група записувала граматичні огріхи, які ми разом виправляли і пояснювали чому так.

На цьому ж етапі з метою удосконалення знань із граматики англійської мови можна запропонувати студентам виконати завдання на

використання модальних дієслів, оскільки вони часто зустрічаються у промові спікера, та вправи на розширення лексичного запасу з теми: *Rewrite all modal verbs from the speech you've heard. Explain the using of modal verbs and the meaning of the sentences.*

Таким чином, використання TED Talks та Podcasts суттєво змінює процес навчання, сприяючи його ефективності та якості, адже тренується одночасно лексичний, фонетичний та граматичний рівні і студенти самі зацікавлені в пошуку нових методів подачі інформації, які мотивують до вивчення англійської мови.

Висновки до розділу 2

Інформаційно-комунікаційні технології допомагають урізноманітнити форми і методи навчального процесу, надаючи йому динамічності, систематичності, вони слугують ефективним інструментом покращення якості освіти та формуванню мотивації у студентів, які мали певні труднощі з навичками усного мовлення.

Студенти, що цікавляться науковою роботою, за сприяння сучасних технологій, мають доступ до освітніх вебінарів, дослідницьких семінарів, онлайн зустрічей з представниками різних вищих учбових закладів, тренінгів з менторами, що служать в подальшій професійній діяльності вагомим орієнтиром для розвитку потенціалу студента.

За критерієм спрямованості навчальної дії на видачу або отримання інформації до підсистеми вправ і завдань увійшли рецептивнорепродуктивні, репродуктивно-продуктивні та продуктивні вправи, а за критерієм комунікативності визначаються умовно-комунікативні, комунікативні вправи.

Аудіо та відеоматеріали пропонують широкий вибір автентичних фрагментів, що сприяють розвитку навичок діалогічного або монологічного мовлення та реалізації основних принципів навчання, розширення та збагачення лексичного словника, формування й

удосконалення граматичних навичок, розвиток умінь усного й писемного мовлення.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.0 Вступні зауваження

Розділ присвячено організації пробного навчання, аналізу та інтерпретації даних експериментального дослідження, описано переваги застосування ІКТ у навчальному процесі, розглянуто динаміку рівня сформованості навичок усного мовлення до та після пробного навчання.

3.1 Організація пробного навчання

Метою нашого пробного навчання було розробити та експериментально перевірити методику формування навичок усного мовлення у студентів 2 курсу з використанням ІКТ. Спершу ми мали визначити початковий рівень сформованості навичок усного мовлення у експериментальній групі (ЕГ) та контрольній групі (КГ). Далі провести експериментальне навчання, спрямоване на формування навичок усного мовлення з та без використання ІКТ на основі розробленого комплексу вправ та порівняти ефективність двох варіантів навчання. Для експериментальної групи ми обрали слабшу групу, опираючись на дані Incoming Test, що проводився викладачами на початку навчального року.

Наша гіпотеза полягала у тому, що для успішного навичок усного мовлення у студентів 2 курсу варто реалізувати комплекс вправ, розроблених з використанням ІКТ. Ця гіпотеза була перевірена шляхом проведення розвідувального експерименту.

Для формування навичок усного мовлення студентів другого курсу засобами ІКТ на заняттях англійської мови у ЗВО нами було обрано метод пробного навчання, який, як ми вважаємо, виступає найефективнішим на парах англійської мови, а саме аспекту Conversation, де більша частина завдань юнітів обговорюється та моделюється в усному форматі.

Пробне навчання проводилося на базі вищого навчального закладу, Чернівецького національного університету імені Юрії Федьковича на кафедрі англійської мови у 211 групі, спеціальність “Філологія” та 214 групі, спеціальність “Середня освіта” у межах проходження асистентської практики, вересень–жовтень 2023 року. Експериментальна група, а саме 214, складалась з 13 студентів, які систематично відвідували пари. Контрольна група, 211, складалась з 14 студентів, що теж не пропускали пар. Вік навчальних груп охоплював період від 18 до 20 років. Другокурсники працювали над книжкою *Conversation for the second-year students*, адже пробне навчання відбувалося в рамках одного з аспектів англійської мови – “Усне мовлення”.

Проаналізувавши даний посібник, ми дійшли до висновку, що він містить вправи з аудіо (*Listen to the discussion of three career choices*) та відеозаписами (*Watch the Commencement Speech delivered by Steve Jobs and fill in the gaps*) та інші види завдань, як як наприклад: *role play, team work, project work, panel discussion*, що спрямовані на формування умінь та навичок усного мовлення другокурсників та допомагають їм вирішувати навчально-комунікативні та особистісно-орієнтовані завдання з опорою на розвиток критичного та творчого мислення.

У контрольній групі ми працювали лише за підручником, використовували методичні та педагогічні настанови згідно навчального силабусу впровадженої освітньої програми. В експериментальній групі розвиток навичок усного мовлення відбувався з використанням ІКТ.

Відповідно до рекомендацій щодо проведення педагогічних експериментів, пробне навчання було організовано у 3 етапи:

1 етап – **констатувальний** (1 тиждень практики), цей етап було присвячено спостереженню за процесом навчальної діяльності та проведенню діагностичного контролю щодо рівня сформованості комунікативних вмінь і навичок у 211 та 214 групах. Слід відзначити, що наші результати спостереження свідчать про те, що сформованість комунікативної компетенції студентів другого курсу відображає

недостатньо високий рівень через невпевненість, страх помилки, неготовність та невміння правильно передавати зміст аудіо та відео матеріалу з логічно-послідовним викладом думок у процесі монологічного або діалогічного мовлення. Необхідність покращення навичок усного мовлення характеризується недостатньо високою динамікою;

2 етап – **формувальний** (2–7 тиждень практики), цей етап був пов'язаний з розробкою системи вправ, спрямованих на формування навичок усного мовлення із застосуванням ІКТ та їх апробацію у 214 групі;

3 етап – **контрольний** (8 тиждень практики), цей етап охоплював підсумкову діагностику щодо рівня сформованості навичок усного мовлення у 211 та 214 групах, перевірку ефективності системи розроблених завдань. Окрім того, ми ще розглянули результати досягнень студентів та проаналізували дані діагностики дослідно-експериментальної роботи.

Використовуючи метод педагогічного спостереження за студентами обох груп та їх результатами під час пасивної практики, ми мали можливість поспостерігати за рівнем формування навичок усного мовлення та дослідити, які саме непорозуміння та труднощі виникають у студентів. Ми дійшли до висновку, що хоча в процесі навчання використовувались аудіо та відео матеріали для засвоєння нової теми, та цього було недостатньо і студенти зазвичай у діалозі та монологі використовувували старий словниковий запас, неохоче висловлювали свою думку. Це спонукало нас до створення цікавіших та ефективніших завдань із залученням діалогічного та монологічного мовлення у груповій та парній роботі, також ми залучили додаткове використання ІКТ, а саме промови TED Talks та комплекс вправ розроблених до них. Ми вирішили опускати аудіоматеріали, так як у вік діджиталізації, студентам цікавіше спостерігати і бачити емоції спікера та прослідкувати за його/її стилем та темпом мовлення, вербальними та невербальними особливостями, емоційною взаємодією.

Згідно Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти окреслено три основних рівні володіння іноземною мовою та їх дескриптори [13]:

А. Елементарний користувач: А1 – Інтродуктивний або «відкриття», А2 – Середній («виживання»);

В. Незалежний користувач: В1 – Рубіжний, В2 – Просунутий;

С. Досвідчений користувач: С1 – Автономний, С2 – Компетентний.

Наступним кроком було анкетування студентів, що полягало у перевірці сприймання, інтеракції та продукції усного мовлення (Додаток Б). Дані анкетування у 211 та 214 групах відображають факт, що половина опитаних студентів у двох групах зазвичай відчувають труднощі у продукуванні усного мовлення та оцінюють свій рівень на В1. При цьому слід зазначити, що 4 опитаних студентів 211 групи та 5 студентів 214 групи стверджують, що їх навички усного мовлення відповідають рівню В2. Тільки 2 респондентів з 214 (одна з яких зараз навчається з-за кордоном) та 1 респондент з 211 групи вважають, що мають високий рівень сформованості навичок усного мовлення, а саме С1, хоча відзначають, що і вони можуть не розуміти певну лексику під час перегляду відеоматеріалів. Тож, як бачимо, студенти можуть зіткнутись з певними труднощами при формуванні навичок усного мовлення, проте всі вони одноставно погоджуються, що використання ІКТ сприяє вивченню англійської мови та формуванню необхідних вмінь та навичок та допоможе їм у майбутньому професійного зростанні та саморозвитку.

Після проведення анкетування ми зосередилися на основному завданні констатувального етапу – визначення рівня сформованості навичок усного мовлення у студентів за допомогою проведення початкового зрізу. Студенти мали виконати одне із завдань міжнародного тесту **Cambridge B2 First** (https://www.examenglish.com/FCE/fce_listening_part1.htm), в якому студенти зробити завдання 2 секцій (див. Додаток В). Далі за допомогою додатку **Edpuzzle** студенти переглянули невелике відео “Apple chief

executive officer Tim Cook on Career Planning” (<https://edpuzzle.com/media/6520735ed461c7403d71b955>) під час перегляду якого, коли трансляція зупинялась і з’являвся тест або відкрите питання стосовно переглянутого, вони мали виконати наступні завдання:

Multiple choice test

What does "ebb and flow" mean based on what Tim is mentioning?

- a) Fluctuation: an irregular rising and falling in number or amount; a variati*
- b) Stability: the state of being stable.*

OPEN-ENDED QUESTION

What does he mean by finding your north star?

OPEN-ENDED QUESTION

Talk about how career planning was for you and if anyone or anything helped you make that decision.

При оцінюванні відкритих запитань студентів ми враховували правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність відповіді у лексичному та гараматичному плані, розуміння студентом мети, тематики й основних ідей відео та аудіоматеріалів та уміння студента відокремлювати факти та аргументи відповідно до питань, аналізувати, порівнювати інформацію, робити висновки та оцінні судження.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень студентів: початкового, середнього, достатнього, високого відповідно до вимог державного освітнього стандарту вищої освіти [12]. Розглянемо їх детальніше:

перший рівень – початковий. Відповідь студента фрагментарна, він відтворює незначну частину навчального матеріалу, розуміє, про що йдеться у простих, чітко сказаних та невеликих за обсягом повідомленнях та оголошеннях;

другий рівень – середній. Студент відтворює зміст відео неповністю, виконує завдання за зразком.

третій рівень – достатній. Студент розуміє складну аргументацію, якщо тематика відео досить знайома, вміє робити висновки, виправляти

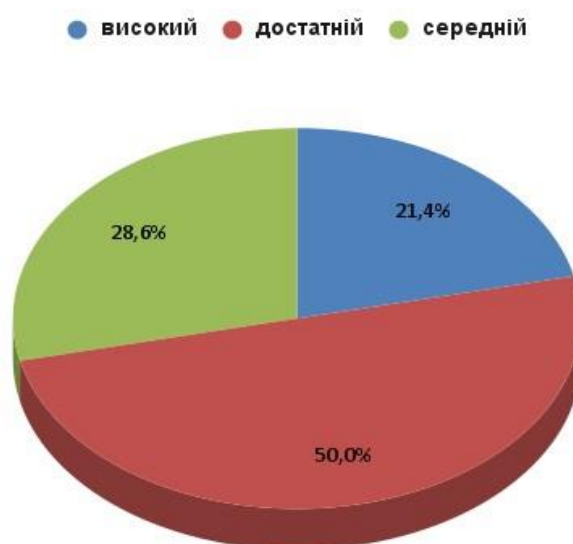
допущенні помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень;

четвертий рівень – високий. Знання студента є глибокими та системними; студент застосовує їх для виконання творчих завдань, він вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, відстоювати особисту позицію, самостійно користуватися джерелами інформації та приймати рішення.

Наша структура оцінювання репрезентувала наступне: 15-14 виконаних вірно завдань – високий рівень; 13-10 виконаних вірно завдань – достатній рівень; 9-6 виконаних вірно завдань – середній рівень; 5-1 виконаних вірно завдань – початковий рівень.

На основі результатів тесту було визначено кількість студентів, які мають високий, достатній, середній та початковий рівень сформованості навичок усного мовлення у 211 та 214 групах. Отже, розглянемо рівень сформованості навичок усного мовлення студентів 211 та 214 групи, представлених на малюнках 3.1 та 3.2

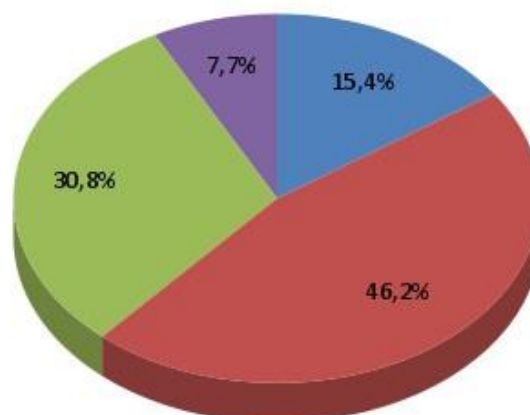
Рівень сформованості навичок усного мовлення у 211 КГ на когнативному етапі

Як бачимо, 3 студентів мають високий рівень, 7 володіють знаннями на достатньому рівні, а 4 – на середньому рівні. У 211 КГ початковий рівень відсутній.

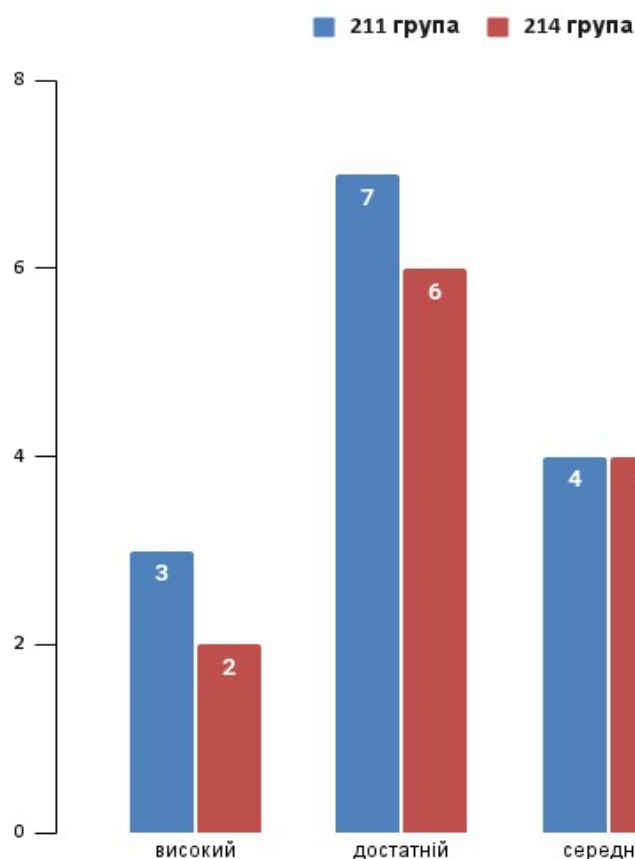
Рівень сформованості навичок усного мовлення у 214 ЕГ на констатувальному етапі

● високий ● достатній ● середній ● початковий

214 ЕГ відобразила наступні дані: високий рівень – 2 студентів; достатній рівень – 6 студентів, середній рівень – 34 студентів та початковий рівень – 1 студент.

Аналізуючи отримані дані констатувального етапу пробного навчання, ми можемо стверджувати, що переважна більшість студентів перебувають на достатньому рівні сформованості навичок усного мовлення. У третини студентів рівень засвоєння матеріалу у студентів – середній та один студент на початковому рівні, що свідчить про недостатню підготовку за цим напрямком. Дані відображені малюнком 3.3

Мал. 3.3 Порівняльний аналіз рівнів сформованості навичок усного мовлення до пробного навчання на констатувальному етапі у 211 КГ та 214 ЕГ

Таким чином, ми припускаємо, що включення до освітнього процесу системи завдань із застосуванням ІКТ підвищить мотивацію та сприятиме формуванню навичок усного мовлення.

3.2 Формування навичок усного мовлення студентів другого курсу засобами інформаційно-комунікативних технологій

Формувальний етап нашого дослідження був присвячений розробці завдань, побудованих за допомогою використання ІКТ (див. Додаток Г), деякі приклади вже були наведені нами у вище описаних розділах. Протягом практики ми намагалися застосовувати інтегрований підхід, організувати освітній процес так, щоб студенти могли використовувати знання, навички та вміння, отримані на парах англійської мови, в реальних життєвих ситуаціях.

Розглянемо вправи, які ми інтегрували у навчальний процес, беручи за основу відео Ted Talks *The best career path isn't always a straight line* (https://www.ted.com/talks/sarah_ellis_and_helen_tupper_the_best_career_path_isn_t_always_a_straight_line), адже розглянуті промови виступають прикладами справжньої живої мови, яка здатна об'єднувати, надихати і навчати. Спершу ми проаналізували лексико-граматичні, фонетичні й стилістичні особливості, щоб обрати той виступ, де лексичні та граматичні одиниці, побудова речень, стиль подачі інформації, невербаліка, темп мовлення, чіткість вимови відповідатимуть рівню володіння студентами англійською мовою й не стануть на заваді сприйняттю і розумінню, потім ми поділили роботу з відео на 3 етапи, які ми вже описували у розділі 2.3.

Перший етап (**розуміння або переддемонстраційний етап**) визначає специфіку інформації про відео, допомагає створити асоціативне поле з теми, представити нові лексичні одиниці.

1. Рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна вправа, що має на меті спрогнозувати про що йтиметься, беручи до уваги промову, розвиваючи монологічне та діалогічне мовлення.

Завдання: Read a short information about the speaker. Provide the answers, guess what the speakers might talk about in their speech. Work in pairs: *Conventional wisdom frames the ideal career path as a linear one – a ladder to be climbed with a single-minded focus to get to the top. Career development consultants Sarah Ellis and Helen Tupper invite you to replace this outdated and limiting model with “squiggly” careers: dynamic, open-ended growth paths tailor-made for your individual needs, talents and ambitions. A radical rethink for anyone who feels restricted and defined by the limits of the corporate ladder.*

1. What is a “squiggly” career?
2. What challenges might you face as being a career development consultant?
3. What your experience of being on the corporate ladder might be?

2. Рецептивно-репродуктивна, некомунікативна вправа, що має на меті активізувати словниковий запас та підвищити інтерес до перегляду відео.

Завдання: *Mind mapping – group work. The students get a card with a word. They have to make an associative array with the given word and present to the other students. The words are: successful, promotion, appeal, career ladder, unfairness.*

3. Репродуктивна, некомунікативна вправа, що має на меті ввести нові лексичні одиниці, допомогти студентам подолати мовні труднощі (лексичні) сприйняття матеріалу.

Завдання: *Read the sentences (1-5). Match the definitions with their meanings (a-f).*

1. *I'm an introverted ideas person who finds extroverts energizing but a bit **intimidating**.*
  2. *And on the surface, everything seemed **to be on track**.*
  3. *But we **underestimated** one big problem: the **legacy** of the ladder is all around us.*
  4. *And the World Economic Forum **estimates** that 50 percent of the skills that we have right now won't be relevant by 2025.*
  5. *But my uniqueness was embraced, and there was no pressure to fit a perfect **mold**.*
- a) *to guess or calculate the cost, size, value, etc. of something*
  - b) *making you feel frightened or nervous*
  - c) *following a course that is likely to achieve what is required*
  - d) *to fail to guess or understand the real cost, size, difficulty, etc. of something*
  - e) *a distinctive and typical style, form, or character*
  - f) *something that is a part of your history or that remains from an earlier time*

Наступний етап (**мовна практика або демонстраційний етап**) включає в себе вправи визначення послідовності подій у відео, заповнення пропусків, множинний вибір, вірно/невірно, знаходження пропущеної інформації, що сприяє розвитку навичок усного мовлення та вмінь

розуміти зміст почутого, виділяти основну інформацію, аналізувати, робити висновки. розуміти зміст почутого).

1. Репродуктивна, некомунікативна вправа, метою якої є розуміння змісту почутого та розвиток вміння аналізувати інформацію.

Завдання: Watch Ted Talk video. Find out: true (T) and which are false (F).

1. *When we met at university 20 years ago, we made for unlikely friends. I'm an extrovert who gets involved in everything and talks to anyone (T).*
2. *Helen Tupper: Despite our differences, we both had an ambition to climb the ladder and have a successful career (T).*
3. *A squiggly career isn't full of possibility (F).*
4. *I've already had more jobs and worked in more organizations than my mum, and she's been working for twice as long as I have (F).*

In squiggly careers, everybody is a learner, and everybody is a teacher (T).

2. Репродуктивна, некомунікативна вправа, мета якої розвивати навичку аудіювання та перевірити рівень розуміння інформації.

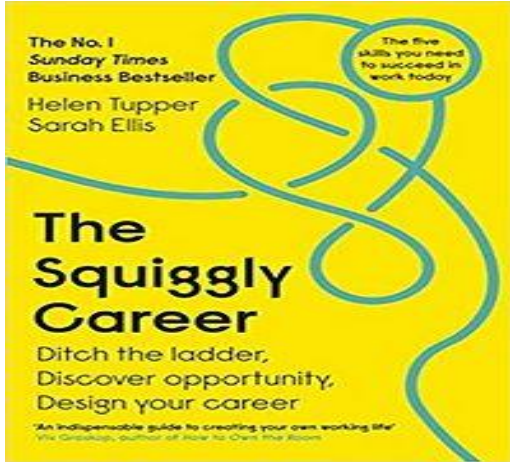
Завдання: Choose the right variant:

1. *Helen Tupper starts her interaction with:*
  - a) *sharing her attitude towards her current job*
  - b) *telling about her past.*
2. *Sarah Ellis mentioned that she was: an introverted ideas person*
  - a) *an introverted ideas person;*
  - b) *an extroverted ideas person*
3. *The speakers were preoccupied by:*
  - a) *the positions that they held;*
  - b) *promotions*
4. *the target was to explore...*
  - a) *a squiggly career;*
  - b) *the corporate ladder.*
5. *Sarah Ellis supposes that ladders are:*
  - a) *limiting;*
  - b) *inspiring.*

3. Непродуктивна, некомунікативна вправа, мета якої перевірити вміння розуміти значення слів в контексті та покращити словниковий запас студентів.

Завдання: Define the correct meaning of the word.

4. Рецептивна, некомунікативна вправа, мета якої розвивати навичку аудіювання.

Завдання: Watch an extract of Ted Talk (4.24 – 5.15). While listening, fill in the gaps.

Our learning can't be limited by the level we reach in an organization or only to the fortunate few. It's not the _____ of a single department, and it doesn't just happen when you go on a course. No one has a monopoly on _____. In _____ careers, everybody is a learner, and everybody is a teacher. We've been inspired by MVF, a global technology and marketing company who've introduced a program called "Connected Learning." They _____ their employees so that people can learn from each other without _____ like what job they do or who they know getting in the way. Their _____, Michael Teixeira, told us, "Everybody is _____ of their own learning here. We all learn from each other and with each other, and we're much better off as a result.

5. Репродуктивна, некомунікативна вправа, мета якої розвивати навички аудіювання, розвивати вміння виокремлювати деталі інформації почутого тексту.

Завдання: Look at the sentences. After that watch the Ted Talk (05.41-06.18). Choose the right word or phrase to complete each sentence.

1. *Exploring our career possibilities increases our resilience/toughness.*
2. *It gives us more options/possibilities, and you create more connections.*
3. *We see how we can use our strengths/weakness in new ways and spot the skills that might be useful/destructive for our future.*
4. *Or perhaps it's a pivot/stumbling block that feels interesting, but just that bit out of reach.*
5. *The most important/amusing thing is that you give yourself the permission to explore.*

Післядемонстраційний етап або мовленнєва практика направлений на перевірку розуміння тематики та обговорення побаченого та прослуханого матеріалу. Ми застосовували на даному етапі вправи, направлені на розвиток репродуктивних та продуктивних навичок та вмінь в усному мовленні. Наприклад, судження студента про сюжет, рольові ігри, обговорення дискусійних питань в мінігрупах (аналіз, відбір потрібного матеріалу, аргументація), проектні завдання (доповіді, монологи), драматизація фрагменту.

1. Продуктивна, умовно-комунікативна вправа, мета якої розвиток творчих здібностей та розвиток монологічного мовлення студентів.

Завдання: If you were a career development consultant... Prepare three minute speech about pros and cons of being a career development consultant.

Use the following prompts:

Think about your current position.

Where are you in your career? ...

Consider your goals.

What does your dream career look like? ...

Analyze your skills. ...

Brainstorm your resources. ...

Write an action plan. ...

Work toward your goals. ...

Track your milestones.

2. Продуктивна, умовно-комунікативна вправа, мета якої розвиток діалогічного мовлення студентів та вміння співпрацювати та взаємодіяти в групах.

Завдання: Work in groups of four. Participants interact within the situations given, which can encourage them to work together to find solutions. Individuals can also analyze their own performances and provide tips or feedback for other participants. Choose a role of either an employee or an employer and prepare two-minute talk on the situation:

You've been working for a company as part of a team for six months and you enjoy your work. However, you feel your manager doesn't give you the same opportunities that employees with different managers have, such as regular projects, performance reviews and extra responsibilities. You have an upcoming meeting with your manager and want to resolve this issue.

3. Продуктивна, комунікативна вправа, мета якої розвиток навичок монологічного мовлення, критичного мислення та вміння висловлювати свою думку.

Завдання: After watching the video, agree or disagree about the following items. Choose only one topic to reveal it. Support your opinion with relevant examples from the video. Produce a coherent monologue:

1. *The best career path isn't always a straight line.*
2. *Squiggly Career: Ditch the ladder, embrace Opportunity and carve your own path through the squiggly world of work.*
3. *Career ladders and jobs for life are a thing of the past.*
4. *Squiggly careers can feel stressful and overwhelming, but if you know how to make the most of them, they can be full of opportunity, freedom and purpose.*
5. *In squiggly careers, everybody is a learner, and everybody is a teacher.*

4. Продуктивна, комунікативна вправа, мета якої розвиток творчого мислення, креативної взаємодії та вміння застосовувати набуті знання відповідно до комунікативної ситуації.

Завдання: *Work in groups of 4. Create a poster on the following topic “How to build a successful career”. Write down tips.*

Продуктивна, комунікативна вправа, мета якої розвиток діалогічного мовлення студентів та вміння співпрацювати та взаємодіяти в групах.

Завдання: *During a job interview, you might be asked questions related to teamwork. Employers ask teamwork questions because they want to know if your work style and experience will benefit their team. Preparing answers in advance can help you appear more confident during your interview. Brainstorm your ideas.*

Окрім того, ми ще пропонували студентам самотійно переглянути відео згідно тематики пар, яке їх найбільше б зацікавило вдома, а потім на парі вони представляли короткі найцікавіші фрагменти, на їх думку, і обговорювали з рештою групи. Ми вважаємо, що це був дуже дієвий крок у організації самотійної роботи, адже студенти могли вільно обговорити ті аспекти, що привернули їх увагу найбільше, а також це спонукало інших студентів переглянути ті відео і почерпнути щось для себе, як наслідок зацікавленість англійською мовою різко зростала.

Таким чином, використання ІКТ, а саме в нашому випадку відеоматеріалів TED Talks, виступає фундаментальною базою розвитку навичок усного мовлення в освітній сфері. Розроблений комплекс вправ актуалізує успішне формування комунікативної компетенції.

3.3 Аналіз та інтерпретація результатів пробного навчання

Як було вище зазначено у пункті 3.1 цього розділу, спостереження та аналіз результатів констатувального етапу пробного навчання свідчать про недостатній рівень сформованості навичок усного мовлення. Тож, на контрольному етапі пробного навчання було проведено підсумкову діагностику на визначення рівня сформованості навичок усного мовлення у ЕГ 214 групі після використання ІКТ.

Студенти знову виконували ще 2 секції завдання міжнародного тесту Cambridge B2 First (див. Додаток Д).

Результати проведення контрольного зрізу після без проведення пробного навчання у 211 КГ представлені у вигляді діаграми (див. мал. 3.4)

Рівень сформованості навичок усного мовлення без пробного навчання у 211 КГ

Як бачимо, навчальний процес у 211 КГ йшов згідно теми “Career”, проте ми лише чітко виконували вправи за підручником, без використання ІКТ. Тож, кількість студентів з високим рівнем залишилася без змін, збільшилася кількість на 1 студента на достатньому та середньому рівнях.

Результати проведення контрольного зрізу після проведення пробного навчання у 214 ЕГ представлені у вигляді діаграми (див. мал. 3.5).

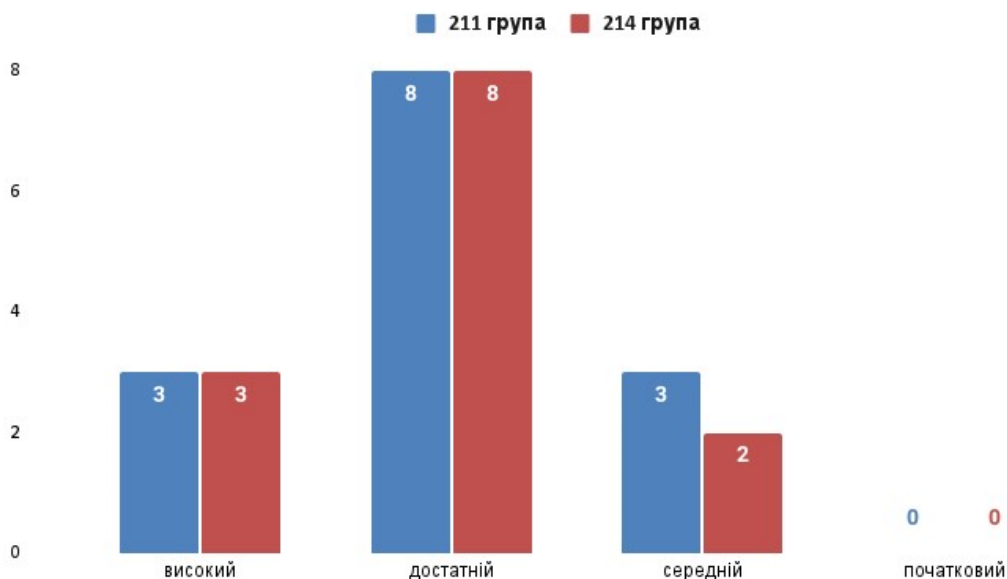
Рівень сформованості навичок усного мовлення у 214 ЕГ після пробного навчання

У цій групі збільшилася кількість 1 студента на високому рівні, та 2 студентів на достатньому рівні, відповідно середній рівень зменшився на 2, а початковий рівень зник взагалі.

Розглянемо динаміку рівня сформованості навичок усного мовлення у порівняльній діаграмі на мал. 3.6, щоб наочніше відобразити результати експерименту:

Порівняння рівня сформованості навичок усного мовлення після пробного навчання у 211 та 214 групах

На нашу думку, це суттєвий результат, адже по результатах Incoming Test 211 група була сильніша, після застосування ІКТ у навчальному процесі у 214 групі, кількість студентів на високому та середньому рівні співпадають, середній покращився, а початковий взагалі зник у 214 ЕГ.

Тож, використання ІКТ у процесі формування навичок усного мовлення репрезентує позитивний результат та ефективно впливає на підвищення якості освіти та мотивації студентів.

Проведене дослідження дало підставу сформулювати наступні положення:

Експериментальне дослідження та одержані результати підтвердили доцільність використання ІКТ у процесі формування навичок усного мовлення. Слід відзначити, що у студентів підвищився якісний рівень сформованості навичок і вмінь усного мовлення, зросла мотивація до навчання, покращилися умови для розвитку критичного мислення та комунікативних здібностей.

ІКТ у освітньому процесі ми розглядаємо як форму організації активного взаємонавчання на занятті з англійської мови, що включає формування навичок та умінь усного мовлення при вирішенні навчальних комунікативно або особистісно орієнтованих завдань з опорою на розвиток критичного та креативного мислення.

Промови TED Talks, відеоматеріали Edpuzzle та подкасти допомагають студентам розширювати свої пізнавальні та творчі можливості, критично мислити, висловлювати власну думку, генерувати нові ідеї, встановлювати контакт між усіма учасниками навчального процесу у взаємодії.

Промови TED Talks, відеоматеріали Edpuzzle та подкасти репрезентують англійську мову як медіатора міжнародного спілкування, метою якого є успішна комунікація і висловлення точки зору на різну тематику, незважаючи на іноземний акцент і обмежений вокабуляр. Коли студенти спостерігають, наприклад, за спікерами, що тримають аудиторію в захопленні, проте вони не є носіями мови, зто це допомагає студентам, у

кого початковий або середній рівень володіння мови, подолати психологічний бар'єр спілкування, не боятися робити помилки, не боятися неправильної вимови, а працювати над собою, щоб досягти необхідної комунікативної цілі.

ІКТ виступають потужним засобом-фасилітатором у формуванні особистісних якостей, здатності до рефлексії та самоаналізу. Застосування ІКТ на парах передбачає врахування основних методичних та дидактичних принципів навчання англійської мови.

Розроблений комплекс завдань сприяє розвитку конструктивної інтелектуальної діяльності та забезпечує досягнення на занятті поставлених цілей навчання з найбільшою ефективністю.

Особливості використання розроблених нами вправ відображають прогрес студентів, суттєве підвищення змістової складності висловлювань, особливо це помітно у мотивації студентів виступати одноосібно (монологічне мовлення) та взаємодіяти (діалогічне мовлення), коли у рамках рольових, ділових ігор, проєктів, командної роботи студенти презентують своє бачення комунікативної ситуації, роблять висновки та узагальнення.

Висновки до розділу 3

Використання ІКТ передбачає обов'язкову рефлексію результатів: аналіз отриманих знань, труднощів, виправлення помилок, що досягається шляхом активної взаємодії усіх учасників у процесі колективного обговорення або за допомогою інших прийомів.

Промови TED Talks, відеоматеріали Edpuzzle та подкасти гарантують різноманіття занять, а не просто одноманітність вправ та текстів, вони підвищують індивідуалізацію навчальної діяльності студентів та оптимізують засвоєння мовних структур та граматичних правил.

Використання ІКТ дозволяє забезпечити проведення аудиторних занять і самостійної роботи з розвитку навичок усного мовлення,

поповнення активного словникового запасу, ефективності засвоєння нових знань.

Студенти, які працюють із використанням ІКТ, набагато швидше навчаються як виступати з промовами і презентаціями.

Аналіз даних на контрольному етапі пробного навчання засвідчив, що в експериментальній групі 214 якісний показник сформованості навичок усного мовлення зріс у порівнянні з показниками на констатувальному етапі. Високого рівня досягла ще 1 студентка, збільшилася кількість студентів, які показали достатній (з 6 до 8) та середній рівні (з 2 до 4) та зник показник початкового рівня. У контрольній 211 групі збільшився показник на 1 студента на високому та достатньому рівні, а середній – залишився без змін.

Висунута нами гіпотеза, що використання ІКТ в навчальному процесі сприятиме більш ефективному формуванню навичок усного мовлення, підтвердилася.

ВИСНОВКИ

Використання ІКТ допомагає залучати пасивних студентів до активної діяльності, формуючи таким чином їх інформаційну культуру. Дані засоби підвищують якість знань студентів, урізноманітнюють заняття наочним і цікавим.

ІКТ активізують пізнавальний інтерес студентів та реалізують інтегрований і диференційований підходи в навчанні, використовуючи аналіз, синтез та порівняння.

Основні переваги використання ІКТ у процесі вивчення англійської мови полягають у мотивації та розвитку самостійності студентів, сприяння викладачу застосовувати індивідуальний підхід, урізноманітненні та осучасненні навчального матеріалу та забезпеченні автентичним матеріалом, що розширює світогляд студентів.

Інформаційно-комунікативні технології демонструють комунікативні ситуації в динаміці, розкриваючи мовні особливості того чи іншого навчального матеріалу, надають можливість безпосереднього спілкування з носіями мови, що має позитивний вплив на успішність студентів.

За умови відсутності реального мовного середовища, автентичні аудіо та відео матеріали є потужним стимулом до мовлення та створення комунікативних ситуацій, вони відіграють вагомую роль у пізнанні студентами іншомовної дійсності та формуванні позитивного емоційного ставлення до англійської мови.

Перш за все, застосування відеоматеріалу направлена на тренування комунікативної компетенції, розвитку лексичної компетенції та інтенсифікацію граматичної компетенції. Даний процес переростає в поступову інтеграцію компетенцій у взаємодії одна з одною.

Використання ІКТ допомагає студенту покращити навички усного мовлення, а саме студент: ідентифікує основні смислові одиниці тексту; розуміє зміст висловлювання; розпізнає комунікативний намір мовця, зокрема за інтонацією і просодичними засобами; розрізняє різну модальність висловлювань; утримує в оперативній пам'яті обсяг

інформації і може передати його усно; розрізняє фразеологізми; розуміє особливості різних стилів мови, знає і сприймає лексико-граматичні особливості мовлення та формує власну позицію щодо прослуханого.

Після тренувальних вправ студент структуровано виражає комунікативний намір за допомогою мовних одиниць, правильно використовує фразеологізми, починає і завершує мовлення сталими зворотами, етикетними фразами.

Ефективність використання ІКТ була апробована під час проведення пробного навчання у рамках проходження асистентської практики в ЗВО. Результати нашого пробного навчання засвідчують, що ІКТ при організації занять підвищує інтерес студентів до вивчення мови та полегшує розвиток навичок усного мовлення.

У пробному навчанні брали участь студенти 2 курсу (напрямок підготовки «Філологія» та «Середня освіта»). Студентам було запропоновано завдання на основі завдань з сайту British Council на констатувальному та формувальному етапах. Високий та достатній рівень зріс, а початковий зник у експериментальній групі, що є суттєвим показником покращення навичок усного мовлення.

Розробка комплексу завдань, що сприяли розвитку навичок усного мовлення із використанням ІКТ та апробації в умовах пробного навчання, була досягнута, що дозволяє зробити висновок про ефективність запропонованого нами комплексу завдань.

Перспективу дослідження вбачаємо у висвітленні можливостей застосування ІКТ у процесі формування навичок усного мовлення у студентів 3-4 курсів ЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байраківський А.І. Особливості самостійної роботи студентів в умовах запровадження комп'ютерних технологій у навчальному процесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород, 2001. 154 с.
2. Биков В.Ю. Інформатизація освіти. *Енциклопедія освіти України*. Київ, 2008. С. 360–362.
3. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти. Київ, 2009. 683 с.
4. Бігич О.Б. Кейсова і подкаст технології формування міжкультурної компетентності. Київ, 2017. 160 с.
5. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г.Е. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції. Київ, 2011. 344 с.
6. Бориско Н.Ф. Критерії оцінки усного монологічного висловлювання в процесі навчання іноземної мови інтенсивним методом. *Методика викладання іноземних мов*. 1988. №17. С. 46–50.
7. Ващило О.В. Особливості формування комунікативної компетенції в говорінні студентів магістратури технічних спеціальностей. *Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки*. № 5. 2015. С. 123–128.
8. Веретіна І.А., Попель О.В., Добровольська Н.Л. Розвиток іншомовних комунікативних навичок в умовах інтерактивного освітнього середовища. *Інформаційні технології в освіті*. 2018. № 2. С.27–39.
9. Глазунова Т.В. Курс лекцій з методики викладання іноземних мов у загальноосвітній школі (для студентів 4 курсу заочної форми навчання). Вінниця. ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2006. 62 с.
10. Гриценчук О.О. Теоретико-методологічні основи застосування ІКТ в процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін в країнах зарубіжжя

- та Україні: загальні підходи URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/341/306> (дата звернення : 18.01.2023).
11. Дацків О.П. Формування вмінь аудіювання майбутніх учителів англійської мови із застосуванням драматизації. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2016. № 4. С. 58–64.
  12. Демченко І. Сучасні інформаційно-комунікативні технології як провідний чинник глобальних світоглядних URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2098> (дата звернення : 27.06.2023).
  13. Закон України про вищу освіту: Верховна Рада України; №1556-VII від 01.07.2014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення : 27.06.2023).
  14. Каменська І.Б. Модель формування англомовної лінгвістичної компетенції в усному мовленні майбутніх вчителів. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*. 2009. № 165. С. 96–100.
  15. Кардаш Л. В. Специфіка монологічного мовлення: психологічний та лінгвістичний аспекти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 2017. С. 116–127.
  16. Клочко О.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник Черкаського університету*. 2016. № 1, С. 84–91.
  17. Костюченко К.Є. Особливості навчання монологічного мовлення на заняттях з англійської мови у ВНЗ. *Наукові записки*. 2018. №136. С. 463–468.
  18. Красуля А.В. Інноваційні освітні технології у вищій школі: модель змішаного навчання. *Філологічний Часопис*. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. С. 211–215.
  19. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (2012, Жовт. 01). Наказ № 1060, Про затвердження Положення про електронні

- освітні ресурси. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1695-12>. (дата звернення: 24.09. 2022).
20. Ніколаєва С. Ю., Бігич О. Б., Бражник Н.О. Методика викладання іноземних мов в середніх навчальних закладах: підруч. [для студ. вищ. навч. закл. Освіти. Київ: Ленвіт. 2002. 328 с.
21. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ, 2013. 590 с.
22. Омельчук С. Мовна дослідницька компетентність студента-філолога. *Вища школа*. 2017. № 5–6. С. 56–68.
23. Пантюк Т. І., Воробель М. М., Егрешій А.А. Компетентнісний підхід як важлива складова реформування сучасної освіти. 2020. 64 с.
24. Паун В.С. Комунікативна компетенція як невід'ємна складова освітнього процесу. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов. Чернівці. 2023. С. 225–227.*
25. Паун В.С. Ted Talks та podcasts як засіб формування навичок усного мовлення. *Магістерські студії*. 2023. (Вип. 4. 2023.pdf. С. 75–85) URL: http://english.chnu.edu.ua/?page_id=8831&lang=uk (дата звернення: 17.08.2023).
26. Петрусевич Ю.А. Контроль та оцінювання англійського усного мовлення майбутніх учителів. *Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія*. 2012. №21. С. 211–219.
27. Підручна З. Ф. Аудіювання як компонент розвитку комунікативних навичок. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль, 2019. № 2. С. 171–177.
28. Попко І.А. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах. Київ. 2003. С. 278–294.
29. Сагач Г.М. Формування комунікативних умінь студентів економічного університету в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. Ужгород, 2001. 123 с.

30. Гарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. Київ: Фірма “ІНКОС”. 2006. 246 с.
31. Тригуб Л.П., Власенко І.В. Комунікативні навички та вміння для ефективного вивчення англійської мови самостійно. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2019. № 40. Т. 2. С. 137–140.
32. Триус Ю.В. Інноваційні технології навчання у вищій школі. *Сучасні педагогічні технології в освіті*. Харків, 2012. 52 с.
33. Устименко О.М. Навчання іншомовного монологічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. Київ. 2017. №2. С. 3–12.
34. Фрицюк В. А., Грошовенко О. П. Професійний саморозвиток майбутніх педагогів: компетентнісний підхід. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*, (1). 2018. С. 208–213.
35. Хижняк І. Класифікація засобів електронної лінгвометодики для ВНЗ. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. № 3. С. 213–222.
36. Чілачава Т.Р. Сучасні інформаційні технології як чинник оптимізації журналістсько-редакційної діяльності. Київ. 2008. 18 с.
37. Ярошенко О.В. Класифікація кейсів для навчання діалогічного мовлення майбутніх викладачів іноземної мови. *Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 24. С. 89–96.
38. Яхунов Т.О., Верисокін Ю.І. Типологія кіноінформації та її використання для навчання лексики соціокультурним компонентом. *Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка*. 2000. №3. С. 33–36.
39. Arntsen T. English language teaching with TED Talks. *TESOL Connections*. 2016. P. 127–139.
40. Bingham A.J., Adams M. and Stewart R.L. Competency-based education: Examining educators’ experiences. *The Qualitative Report*. 2021. 26(3). P. 674–695.

41. Blurton C. New directions in Education. Communication, Information. *World Communication and Information Report*. 2021. P. 46–61.
42. Buck G. *Assessing Listening*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2019. 274 p.
43. Hamouda A. An Investigation of Listening Comprehension Problems Encountered by Saudi Students in the EL Listening Classroom. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*. 2017. P. 113–155.
44. Hymes D. On Communicative Competence. *Sociolinguistics: Selected Readings*. New York. 1972. P. 269–293.
45. Kovalenko A.B. Youth's imagery features of their own future and future of Ukraine. *Український психологічний журнал*. 2017. № 1. С. 50–63.
46. Lowe A. TED Talks as authentic listening materials: turning points and near-death experiences. URL: <http://blog.tesol.org/ted-talks-as-authentic-listening-materials-turning-points-and-near-death-experiences/> (дата звернення: 17.08.2023).
47. Mallinder M. Teaching English using TED Talks. *EFL Magazine. The Magazine for English Language Teachers*. 2018. P. 37–42.
48. Pinter A. *Teaching Language Learners*. Oxford University Press, 2017. 240 p.
49. Reimer M.J. English and communication skills. *World Communication Report*. 2002. Vol. 6. № 1. P. 91–100.
50. Richards J.C. *Teaching Listening and Speaking. From Theory to Practice*. Cambridge University Press. 2020. 44 p.
51. Savignon S.J. Interpreting communicative language teaching. *British journal of educational technology*. New Haven, Yale University Press. 2022. P. 11–22.
52. Taibi D. Exploring TED talks as linked data for education. *British journal of educational technology*. 2017. № 46. P. 1092–1098.
53. Takaesu A. TED Talks as an extensive listening resource for EAP students. *Language Education*. 2013. №4. P. 150–162.

54. TED: Ideas worth spreading. URL: [https:// www.ted.com](https://www.ted.com) (дата звернення: 01.09.2023).
55. Warschauer M., Kern R. Network-based language teaching: Concepts and practice. Cambridge: Cambridge University Press Applied Linguistics Series, 2019. 256 p.
56. Wren D. A. The Centennial of Frederick W. Taylor's The Principles of Scientific Management: A Retrospective Commentary. *Journal of Business and Management*. 17(1). 2018. P.11–20.
57. Yildirim B., Sunbul A. The effects of educational games, feedback and correction on the learning level and theretention of knowledge. 2017. Vol. 116. P. 464–476.
58. Young, P. 3 Ways to use TED Talks with ELs. URL: <https://www.empoweringells.com/ted-talks/> (дата звернення: 29.05.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація вправ для навчання англійської мови

Типи вправ	Некомунікативні (мовні)	Умовно-комунікативні (умовно-мовленнєві)	Комунікативні (мовленнєві)
	Види вправ	Види вправ	Види вправ
Рецептивні	Сприйняття, впізнання або розрізнення звука, термінального тону, орфограми, графеми, лексичної одиниці, граматичної структури	Аудіювання або читання повідомлень, запитань, розпоряджень тощо на рівні фрази/речення або групи речень	Аудіювання або читання тексту з метою одержання інформації
Репродуктивні	Заучування напам'ять (лексичних одиниць, речень, текстів); повторення (звуків, лексичних одиниць, речень); заміна /вставка лексичних одиниць; зміна граматичної форми, переклад; звуження та розширення речень, об'єднання простих речень у складне; складання речень; переказ тексту (відомого слухачам)	Імітація зразка мовлення (ЗМ), підстановка у ЗМ, трансформація ЗМ, розширення ЗМ, завершення ЗМ, відповіді на запитання різних типів, переказ тексту (відомого слухачам, але від імені персонажа)	Переказ тексту (невідомого слухачам)
Продуктивні		Об'єднання ЗМ (одноструктурних і різноструктурних) у понадфразову єдність; об'єднання ЗМ у діалогічні єдності: запитання-відповідь; запитання-контрзапитання; повідомлення- запитання; спонукання-згода / відмова; спонукання-запитання і т. п.	Повідомлення якогось факту (фактів); опис (погоди, квартири, людини); розповідь (про якісь події, факти); доказ (якихось положень, фактів і т. п.); бесіда (між учнем /учнями і вчителем, між двома учнями; групова); написання записки, листа, плану, тез, анотації і т. п.

Додаток Б

Анкета визначення значущості навичок усного мовлення

1. Чи розумієте Ви, про що йдеться у простих, чітко сказаних та невеликих за обсягом повідомленнях та оголошеннях?
2. Чи готові Ви взаємодіяти з носіями мови на різні теми?
3. Чи для Вас характерне прагнення уникати ситуацій спілкування англійською мовою, що не стосуються сфери Ваших інтересів?
4. Чи розумієте Ви, про що йдеться у більшості відеофрагментів чи аудіо-записів, якщо вони відповідають Вашим інтересам?
5. Чи розумієте Ви розгорнуті висловлювання і складну аргументацію, що міститься в них, якщо тематика цих виступів знайома Вам?
6. Чи можете Ви назвати причини та пояснення щодо своїх поглядів і планів та розповісти історію або переказати сюжет книжки чи фільму та описати своє ставлення?
7. Чи вмієте Ви розпізнавати та відтворювати окремі фрази та найбільш уживані слова, що стосуються важливих для Вас тем?
8. Чи можете Ви висловитись чітко стосовно складних тем, розвиваючи точку зору та доходячи логічного висновку?
9. Як Ви оцінюєте свій рівень володіння навичками усного мовлення (A1, A2, B1, B2, C1, C2)?
10. Чи вважаєте, що використання ІКТ сприяє формуванню навичок усного мовлення та допоможе Вам у професійному зростанні у майбутньому?

Додаток Г

Фрагмент завдання для різку на констатувальному етапі пробного навчання

examenglish.com/FCE/fce_listening_part1_test2.htm

LEVEL TEST CEFR

Free Practice Tests for learners of English

← Ads by Google

Stop seeing this ad

Why this ad? ⓘ

? FCE Listening part 1, test 2

Difficulty level: B2 /Upper Intermediate

This free FCE Listening Practice Test contains a series of short conversations. There is one multiple-choice question per conversation.

Listen to eight short conversations and choose the correct answers.

- play
-
- stop
- min volume
- max volume

00:00
00:00
•

1. Francesca Meyer must...

go to gate 23 right away.

take a different flight.

board her plane in five minutes' time.

Show script   Score: 0/0

FCE Listening test 2

- Listening 1, test 2
- Listening 2, test 2
- Listening 3, test 2
- Listening 4, test 2
- Listening test 1

First (FCE) Sections

- Reading & Use of English
- Writing
- Listening
- Speaking
- Cambridge First (FCE)

Додаток Д
Фрагмент завдання для зрізу на контрольному етапі
пробного навчання

Exam English ✓

HOME B2 FIRST (FCE) READING & USE OF ENGLISH WRITING LISTENING SPEAKING CAMBRIDGE EXAMS

LEVEL TEST CEFR

Free Practice Tests for learners of English

Advertisements

? FCE Listening part 4

Difficulty level: B2 /Upper Intermediate

In this part, you listen to a monologue or text involving interacting speakers and lasting approximately 3 minutes. There are seven multiple-choice questions. You should listen to the audio twice.

You will hear a radio interview with a ghost hunter called Carlene Belfort. For questions 1-7, choose the best answer.

▶ ⏮ ⏪ ⏩ ⏸ 00:00 / 00:00 🔊

1

How did Carlene become a ghost hunter?

- she wanted to contact her dead grandmother
- she grew up in a haunted house
- her parents encouraged her

FCE Listening test 1

- Listening 1
- Listening 2
- Listening 3
- Listening 4
- Listening test 2

First (FCE) Sections

